

LAISKA

LIETUVIAMS

1

9

6

4

* * *	DĖMESYS LIETUVIŠKAI ŠEIMAI	37
* * *	GYVENIMUI TEKANT	38
Dr. A. Liulevičius	DIRBAME, NES ESAME BROLIAI	40
* * *	NETURIU LAIKO (eilės)	45
Dr. P. Maldeikis	KODĖL AUTORITETAS ŠEIMOJE NYKSTA	48
A. Kezys, S. J.-fot. K. Trimakas, S. J.-žod.	TIK JIE PRIPILDO GIMNAZIJA KLEGESIU IR PRASME... vaizdų ir žodžių reportažas apie Vasario 16 gimn.	52
G. Kijauskas, S. J.	POPIEŽIAUS KELIONĖ	57
Dr. A. Sužiedėlis	SIELOVADA AR PSICHO- TERAPIJA?	60
St. Yla	V. KRĖVĖS SVYRAVIMAI IR PUSIAUSVYRA	63
A. Grauslys	KANTRYBĖ	66
S. P.	PUIKI KNYGA VAIKAMS	68
K. Bučmys, O.F.M.	EKRANO MIRGESY	69

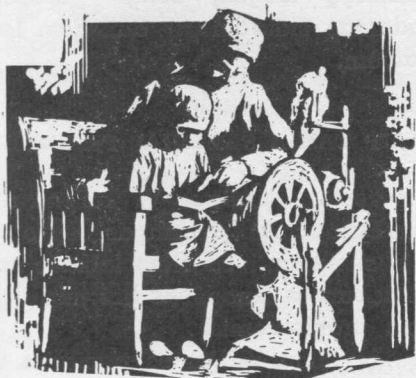
LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.
Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.
Dr. Arūnas Liulevičius
Administratorius Petras Kleinotas, S. J.
Dailininkas Algirdas Kurauskas
Fotografas Algimantas Kezys, S. J.

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636
Telefonas RRepublic 7-8400
Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Viršelis ir vinjetės A. Kurausko

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

DĖMESYS
LIETUVIŠKAI
ŠEIMAI

1963-tieji buvo paskelbti Maironio, 1964-tieji Donelaičio metais. Maironis — anuomet tėvynės belaisvėje tautinio atgimimo poetas, dabar išėivijoje įkvėpėjas lietuvių ugdyti. Donelaitis, pirmasis lietuvių rašto dainius, šiais laikais mus skatina savo kalbą branginti, toliau lietuviškosios literatūros lobyną plėsti, mūsų sunkiai beššiverčiančią spaudą remti.

Tai ženklai, kad mes savus, ypač praeityje nusipelnčius, poetus gerbiame ir kad mūsų lietuviybė buvo ir liks visada poetiškai romantiška. Iš praeities stiprybės semiamės. Tačiau ji semtina tik dabarties uždaviniais įvykdyti.

Antrajame Kultūros Kongrese Čikagoje buvo pasiryžta ruošti studijų savaitę aptarti šeimos uždavinius lietuviybei ugdyti. Iki šiol ji liko dar nesuruošta. 1963 m. pabaigoje Lietuvių Bendruomenės Čikagos apygardos atstovų suvažiavime vėl buvo akcentuojama lietuviškos šeimos misija. V. Adamkavičius, kalbėdamas apie jaunimą, jam tvirčiausią lietuviybės ramstį rado šeimoje. Diskusijose J. Ignatonis pabrėžė, kad lituanistinis švietimas tik tada bus sėkmingas, kai tėvai patys jos svarba įsitikins ir tą įsitikinimą savo vaikams perduos. Tėv. J. Borevičius, S. J., paskaitoje išsamiai išnagrinėjęs šeimos tautinius uždavinius, padarė sekančias išvadas:

GYVENIMUI TEKANT

■ DĖMESYS LIETUVIŠKAI ŠEIMAI

(taša iš 37 p.)

“Visais amžiais šeima yra gimdytoja, puoselėtoja ir nešėja visų individualinių bei tautinių vertybių. Ši jos misija išsivijos tautinėje egzistencijoje yra sprendžiama. Lietuviškoji šeimos tradicija, lietuviškos šeimos nuotaika, lietuvių kalba, lietuviškoji knyga, lietuviškoji daina, giesmė ir malda yra josios kelias. Ir lietuviškoji šeima tai puikiai žino, bet jai stinga įsisąmoninimo. Tai yra žmogiška, bet šią žmogiškąją silpnę reikia nugalėti. Ir čia turi jai ateiti į pagalbą, šalia mokyklos, organizacijos, parapijos, organizuotoji Lietuvių Bendruomenė”.

Sekė šie konkretūs prelegento siūlymai Lietuvių Bendruomenei: 1) sudaryti šeimos studijinę komisiją; jos tikslas: nuodugniai išstudijuoti šeimos situaciją tremtyje ir paruošti ciklą paskaitų padėti lietuviškai šeimai; šias paskaitas pateikti L. B. Apylinkių susirinkimuose, visoje lietuviškoje spaudoje ir per visas radijo stotis lietuviškoje programoje; 2) 1965 metus paskelbti lietuviškosios šeimos atgimimo metais; 3) imtis iniciatyvos, platinant dr. J. Girniaus fundamentalinį veikalą “Tauta ir tautinė ištikimybė”; 4) išleisti ir platinti Čižiūno veikalą apie lietuviškąją šeimą.

Jau seniai pastebėtas, antrajame Kultūros Kongrese užfiksuotas lietuviybės ugdyimo šeimoje reikalas, tikrai rastų didesnę atgarsį, paskelbus tokius šeimos atgimimo metus, kuriuose tiek spauda, tiek įvairūs visuomeniniai parengimai svarstyti šeimos tautinius uždavinius ir ieškotų efektingų priemonių lietuviškas šeimas įsąmoninti ir joms padėti. Nebūtų per anksti jau dabar pradėti planuoti.

■ POPIEŽIUS KRISTAUS PĖDOMIS

Pauliaus VI kelionė į Palestiną yra būdinga išraiška naujos dvasios katalikų Bažnyčioje: tiek esme dvasinio atsinaujinimo Kristuje, tiek apraiškomis susiderinimo su šiais laikais.

Pirmiausia, popiežiaus kelionė simbolizuoja esminį, dvasinį atsinaujinimą, kuris įmanomas tik atsigavimu Kristaus dvasia. Pirmą kartą iš Romos išvykdamas, popiežius pasirinko ne Niujorką, ne Maskvą, net ne Liurdą, bet Šventąją Žemę — Betliejų, Nazaretą ir Jeruzalę, kur gimė, gyveno, mokė, mirė ir prisikėlė krikščionybės Steigėjas. Ir pagrindinis kelionės tikslas buvo ne turistinis žingeidumas, ne bandymas sutaisyti žydus su arabais, net ne su patriarchu Atenagoru susitikti, bet... susitikti su Kristumi: piligrimu vaikščiojant po tas pačias, Kristaus išvaikščiotas vietas, pergyventi, ką Jis pergyveno; mąstyti, jausti ir norėti, ką Jis mąstė, jautė ir troško.

Eiti prie šaltinio, prie pirmų krikščionių uolumo, prie Evangelijos, prie Kristaus — skamba kvietimai į atsinaujinimą. Ta linkme prasmingą žingsnį žengė popiežius, vaikščiodamas siaurom ir dulkėtom Jeruzalės gatvėm.

■ ...KAIP TAIKA SKELBIAS PILIGRIMAS

Antra vertus, Pauliaus VI kelionė simbolizuoja Bažnyčios pastangas savo apraiškomis susiderinti su šiais laikais, susidurti su dabarties žmonėmis bei juos deginančiomis problemomis.

Savo išvykimu iš Romos popiežius sulaužė šimtmečio “Vatikano kalinio” tradiciją, tuo parodydamas Bažnyčioje reikalą atsisakyti tų atgyvenusių papročių, kurie trukdo jai susidurti su pasauliu. Tai pada-

rius atsivėrė galimybė popiežiui susitikti ne tik su kitataučiais, bet ir su kitatikiais — ortodoksais, žydais bei mahometonais — ne formalioje audiencijoje, bet kvartaluose, kur verda gyvenimas ir ginčai.

Šią progą popiežius panaudojo, mažindamas prarają tarp besiginčijančiųjų. Ir tai jis padarė paprastai ir nuolankiai, ne tik žodžiais, ne tik susitikimu su abiejų tautų vadais ir žmonėmis, bet ypač savo elgesiu — kaip maldininkas ir kaip susitaikytojas: kaip maldininkas Žemėje, pašventintoje Taikos Karaliaus atminimu; ir kaip susitaikytojas, taikos ženklan apkabindamas jau 900 m. atsiskyrusiųjų patriarchą.

■ ATSLIEPIMAI JAV SPAUDOJE

Amerikos, kaip ir viso pasaulio, spauda ne tik gyvai domėjosi popiežiaus kelione, bet taip pat jai labai palankiai pritarė.

New York Times rašo, kad ši kelionė "neturi sau lygios 2000 metų Romos katalikų Bažnyčios istorijoje. Jos pasėkos turės būti reikšmingos, nors šiandien dar niekas negali pasakyti, kokios bus jos išdavos... Tos dienos jau praėjo, kada Stalinas galėjo tyčiodamasis klausti: "Kiek jis (popiežius) turi divizijų?". Popiežius Paulius VI apšėjo be divizijų. Tai nebuvo karo žygis... Jis buvo piligrimas. Maldininko kelionė yra dvasinė — be sutarčių sudarymo, problemų sprendimo, ko nors praktiško ar materialaus. Jei kas paklaus: "tai kas iš to?", atsakymas visiems žinomas: "žmogus yra gyvas ne vien duona"."

Kitas Niujorko laikraštis *Herald Tribune* pripažįsta popiežių žmonijos vadu, kuris rodo kelią į prasmingesnę ir vieningesnę gyvenimą: "Kelias į priekį tiek žmonijai, tiek Bažnyčiai yra ilgas ir sunkus, tačiau vakarykštis susivienijimas (Pauliaus VI ir Ate-nagoro I) Šventoje Žemėje žymi pradžią ir todėl padaro šį įvykį didingu. Ne kančių sunku pakelti, bet klaidžiojimą tyruose. Dabar pastebėjome vedančią žvaigždę: kryptis nustatyta, žmonija ir Bažnyčia pasirošusios nešti savo naštą, nes žino, kad eina kur nors. Popiežius Povilas VI buvo tikras ir pavyzdingas vadas šioje kelionėje į Palestiną".

Washington Post tvirtinimu, "Popiežiaus kelionė buvo visiškai laimėjimas... (Ji ir jos) iššauktas džiaugsmo pareiškimas pakėlė pagarbą popiežiaus postui beveik visame krikščioniškame ir nekrikščioniškame pasaulyje".

■ SVEIKATA IR DŪMAI

Praeitą mėnesį JAV Sveikatos Tarnybos komisija paskelbė savo sprendimą apie cigarečių rūkymą ir sveikatą. Peržiūrėjusi studijas, tyrusias sąryšį tarp cigarečių rūkymo ir mirtingumo, komisija priėjo išvados, kad "cigarečių rūkymas yra sveikatai daug kenkiąs faktorius Jungtinėse Amerikos Valstybėse", ir kad "prisideda prie mirtingumo nuo kai kurių ligų bei prie bendro mirčių skaičiaus padidinimo". Tarp kita ko atrasta, kad cigarečių rūkytojai miršta nuo plaučių vėžio 11 kartų dažniau negu nerūkiantieji.

Po ankstyvesnių tokių pranešimų cigarečių pirkėjų skaičius laikinai sumažėdavo, bet greitai vėl grįždavo į pirmykštį lygį. Visgi šio pranešimo duomenys yra aiškūs, o sprendimas — autoritetingesnis. Ar rūkantieji į tai atsižvelgs, ar ne, dar nėra aišku. Sveikata ir išmintis ne visada nulemia, kas liečia dūmus.

■ ...IR JAUNUOLIAI NENORI BŪTI KŪDIKIAIS

Šis sprendimas ypač išaiškintinas jaunuoliams, kurių organizmui nikotinas žymiai kenksmingesnis. Cigarečių reklama rūkymą pristatydavo kaip vyriškumo ženklą berniukams, kaip elegancijos — mergaitėms. Sveikatos argumentas čia daug nepadės, kaip nepadeda vyresniųjų draudimas: jaunuoliams vis vien labiau rūpi užaugti, negu būti sveikiems.

Į pagalbą gali ateiti kitų tyrinėjimų duomenys. Psichologų tvirtinimu, rūkymas yra todėl paplitęs, kad patenkina nuo kūdikystės užsilikusį impulsą burnoje jausti čiulpiamo malonumą (tuo neneigiamos ir kitos rūkymo priežastys — nervų apraminimas, psichinės įtampos mažinimas ir t. t.) Šių tyrinėjimų sprendimai jaunuoliams yra kur kas efektingesni: jie nenori būti kūdikiais.

DIRBAME, NES ESAME BROLIAI

ARŪNAS LIULEVIČIUS

Giliau galvoti, planingiau bei prasmingiau veikti skatinančios mintys, pateiktos ALRKF Kongrese 1963. XI. 29 Čikagoje

MŪSŲ PASIKALBĖJIMĄ skirsiu į keturias dalis. Pirmoje pažiūrėsime, kodėl mes veikiame. Čia atrasime, kad dirbame dėl to, kad esame broliai. Antroje dalyje stengsimės išvelgti, kaip stipriau mes šią brolybę galime pajusti — atrasime, kad bendra malda mus suriša ir uždega darbui. Trečiame skyriuje žiūrėsime į progas asmeninei veiklai, kurias mums atneša gyvenimo metai. Paskutiniame skyriuje pažiūrėsime, ką mes kartu galime daryti.

KODĖL MES VEIKIAME?

Stoviu prieš labai judrią žmonių grupę. Jūs visi veiklos žmonės. Kodėl jūs dirbate? Mes dirbame dėl to, kad tikime, jog mūsų darbas nėra veltui Dievo akyse. Dievas yra galutinis akstinas mūsų darbui.

Kas yra mūsų Dievas? Jis sukūrė erdvę ir žemę — visa yra Jo rankų darbas. Mes dirbame Dievo pasaulyje: mes tikime, kad mūsų darbas nėra veltui. Dievas nėra laikrodininkas, kuris prisuko pasaulį ir paliko jį sausai tiksintį: Jis dar tebekuria pasaulį — mūsų rankomis. Dievas dirba mūsų rankomis — jei mes norime.

Savo darbu mes ieškome Dievo. Visi mes esame veiklos žmonės. Mes vejame Dievą. Mūsų Dievas pasislėpęs tarp žmonių — mes Jo ieškome žmonėse. Dievas yra pasislėpęs tarp mūsų — Jis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų. Mes veržiamės į Dievą — todėl mes veržiamės į žmogų. Dievas yra pasislėpęs mumyse — todėl mes esame broliai.

*Dr. Arūnas Liulevičius —
jaunas matematikos
profesorius
Čikagos Universitete —
plačiai reiškiasi
lietuviškoje veikloje
ir spaudoje;
"L. L." redakcijos narys.*

Pasaulis yra geras — mes dėkojame Dievui ir prašome, kad duotų jėgų mūsų rankoms. Pasaulis yra blogas — mes skundžiamės Dievui ir prašome šviesos, kad žinotume, ką darome. Yra skausmas, kurį Dievas siunčia; yra skausmas, kurį žmogus siunčia. Ne Dievo, bet žmogaus pirštai paspaus mygtuką, kuris pažadins raketą ir piktą vaiką jos iščiuje, ne Dievo, bet žmogaus akis nustatys jos kelią, ne Dievo, bet žmogaus noru ji pagimdys ugnies kamuolį virš žmogaus miesto. Mūsų lūpos sako: “Mes nebijome, nes mūsų siela nemirtinga”, mūsų bailios širdys sako: “Dievas kaltas — žmogus per silpnas turėti laisvę; jei mes būtume žmogų kūrę, mes jam laisvės nebūtume davę”.

Mes bėgame nuo pasaulio. Mes sau sakome — mums pasaulis yra tik gundymas, tik bandymas, tik žaidimas su painiomis taisyklėmis: jei mes žaisime pagal taisykles, mūsų sielos bus išgelbėtos. Mes įsivaizduojame, kad Dievui turi būti juokingas šis pasaulis, juokingi mūsų rūpesčiai. O tačiau dėl šio tuščio, juokingo pasaulio Dievas gimė žmogumi, dėl jo mirė skaudžia mirtimi ant kryžiaus. Ar ne keista — mes tariamės esą išmintingesni už Dievą.

Jei Žodis tapo kūnu ir atnešė mums išgelbėjimą per pasaulį, tai mūsų sielos išgelbėjimas tegali ateiti tik pasaulyje, o ne nuo jo bėgant. Pasaulis priklauso Dievo, o ne velnio karalystei. Jei Dievas tapo žmogumi ir pasiliko tarp mūsų, tai *mano* išgelbėjimas tėra galimas tik *mūsų* išgelbėjime. Aš esu atsakingas už visus tuos, kurie mano gyvenimu dalinasi. Aš dirbu dėl savo brolio. Dirbame, nes esame broliai.

KAD PAJUSTUME, JOG BROLIAI ESAME

Mes vieni už kitų išgelbėjimą esame atsakingi. Kaip mes tai galime jautriausiai pajusti? Kaip mes galime įsisąmoninti, kad esame vienas kitam broliai? Mūsų brolystė iš Dievo, todėl savo brolystę tegalime pajusti tik per Dievą, bendrai Dievą garbinant,

bendroje maldoje — per liturgiją. Mišios stovi liturgijos centre. Mišios pirmaisiais krikščionybės amžiais buvo bendruomenės malda, padėka Dievui, visų tikinčiųjų bendras valgis — vakarienė, kuriame valgomas Dievo kūnas ir geriamas Jo kraujas.

Šiuo metu Mišios pasidarė spektaklis — kunigas nuo tikinčiųjų atitvertas tvora; kunigas ir tikintieji kiekvienas atskirai meldžiasi. Komunija nebėra bendras valgis — tai tik didžiųjų švenčių simbolis. Ar ne keista — mes nei vienas negalvojame, kad duoną reiktų valgyti tik didžiųjų švenčių proga: mes neišlaikytume, badu mirtume; gi Dievo kūną valgome tik Velykų ir Kalėdų metu.

Mūsų organizacijos čia daug gali padaryti: mes visi turime ateiti į talką mūsų kunigams, kad Mišios vėl pasidarytų stipri bendruomenės malda, kurioje mes pajustumė savo broliškumą. Dabartinis Bažnyčios suvažiavimas atvėrė nuostabias galimybes. Leidus kai kuriose Mišių dalyse savo kasdieninę kalbą, mes turėtume stengtis dažniau ir dažniau naudoti dialogines Mišias savo šventėse, suvažiavimuose, kasdieninėse Mišiose parapijoje.

Jaučiame, kad Mišių auka turėtų būti mūsų dienos centras. Daugumai labai sunku suspėti į ankstyvasias ryto Mišias: mes galėtume prašyti savo parapijų klebonų, kad būtų įvestos ir vakarinės Mišios: darbo žmogui tai būtų didelis palengvinimas. Iš tikrųjų, juk tai nebūtų jokia naujovė — pačios pirmosios Mišios juk irgi buvo vakare.

Norėdami Mišių auką ypač pabrėžti, sutinkame didelę kliūtį: mes, lietuviai, dar neturime kasdieninio mišiolo. Toks mišiolas mums yra būtinais reikalingas, ypač šiuo metu, kai Mišių aukoje galėsime dalyvauti savo kalba. Jį turime kuo greičiau išleisti. Būtų gera, kad šis kongresas tokio mišiolo reikalą atžymėtų atskiru nutarimu. Ant tokio kasdieninio mišiolo galėtume statyti visą lietuvių liturginio gyvenimo atsinaujinimą.

Tik per maldą mes pajusime, kad esame broliai. Todėl mes prašome mūsų kunigų — išmokykite mus melstis. Mūsų lietuvių tarpe mes per daug pamėgę šalutinius pamaldumo būdus: gegužines pamaldas, mišparus, rožančių. Lietuvių pamaldumas nukreiptas į šventuosius ir Mariją. Mes turime kaip nors sugrįžti prie centro — prie Kristaus. Šventieji yra savo laiko žmonės — ne viską jų gyvenime galime sekti, tuo tarpu Kristuje ryškiausi giliausieji žmogiški bruožai, kurie yra visiem amžiam. Mūsų darbui jėgų pasisemti turime eiti prie paties šaltinio. Mes prašome — išmokykite mus melstis. Mums neužtenka sekmadienio maldos: mūsų darbas, mūsų nuovargis, mūsų džiaugsmas juk taip pat nori būti malda. Mes norime įaugti į Dievą visu savo gyvenimu.

METAI NEŠA PROGAS

Sakėme: esame broliai. Sakėme: mano išsigelbėjimas priklauso nuo mūsų išsigelbėjimo. Ką tai sako mano gyvenimui?

Mes dažnai sakome: neturiu laiko. Man duota daug laiko — visas mano gyvenimas. Kiekvieni mano amžiaus metai man atneša naują progą: jei proga nepasinaudosiu, būsiu nebe tas, kuriuo galėjau būti.

Kiekvienais mano amžiaus metais aš šaukiamas gyventi pilną žmogaus gyvenimą. Mes sakome, kad vaikas mokykloje ruošiasi gyvenimui. Tai melagystė, vaiko apgaudinėjimas. Ir vaikas turi gyventi pilną gyvenimą, tą, kuris jo amžiui skirtas. Todėl atimti iš vaiko jo vaikystę yra didelis nusikaltimas. Pažvelkime trumpai į žmogaus kelią ir progas, kurias jam kiekvieni metai suteikia.

■ JEI STUDENTAS dabar “neras” laiko lietuviškai veiklai, “neras” jo ir vėliau, universitetą pabaigęs.

Kūdikystė

Kūdikis turi teisę pajusti, ką reiškia būti mylimam. Mokėti priimti meilę, ne tik ją duoti, yra savybė, kurią žmogus tegali įsigyti kūdikiu bebūdamas. Mums reikia auginti duosnių žmonių, kurie jaustųsi tiek turtingi, kad turtas jų nepančiotų. Toks turtingumas turi būti lopšyje auginamas. Vargas kūdikiui, jei jis gimsta tėvams, kurie norėjo ne jo, o automobilio ar kelionės į užsienį.

Kuo mes galime šiam mažam žmogui padėti? Mes jam padedame per tėvus. Kokių būdu? Mes sakome: “Motina, pasilik prie kūdikio”. Tai tik pirmas žingsnis. Mes turim taip pat sakyti: “Tėve, motina, kūdikis nėra grandinė”. Ir graudu, ir juokinga, kad kūdikio sąskaiton tėvai susiaurina savo akiratį, lopšiu užbarikaduoja šeimos namo duris nuo pasaulio. Tokia šeima keliauja povandeniniam laive — jei nuskęsta, nelieka nė ženkle. Mes gražiuoju ir piktuoju turim kalbėti su tokiais povandeninių laivų kapitonais. Bendruomenės gyvenime turi ir šeima įsijungti — nes tik per juos į bendruomenę ateis ir vaikas.

Tėvų grįžimą į bendrą gyvenimą galime palengvinti. Kodėl negalima parapijos bažnyčioje įruošti “rėksnyną” — kambarį su langu į bažnyčią, kuriame mažičiai savo riksmis galėtų Dievą garbinti, kitų netrukdydami, gi tėvai galėtų kartu bažnyčioje dalyvauti. Jūs, organizacijų valdybos, ruošiat pobūvį, susirinkimą: jaunoms šeimoms būtų lengviau dalyvauti, jei prie susirinkimo gretimaj patalpoj suruoštumėt vaikų darželį.

Vaikystė

Štai kūdikis tampa vaiku. Tėvai įugdo vaiką į žmonių bendruomenę. Vaikas turi

išmokti savo kalbą iš tėvų, ne iš gatvės ar televizijos. Vaikas turi įaugti į aplinką — savo aplinkos pažinimui jam talkintų spalvavimo knygos, kurių lietuviškų taip trūks-ta. Vaikas turi teisę žinoti apie Dievą, kuris ši nuostabų pasaulį sukūrė. Mums reikia knygutės, su ryškiais spalvotais piešiniais, kurioje vaikui trumpai pristatoma pasaulio sukūrimo ir atpirkimo istorija. Tai būtų pirmoji vaikų nuosava knyga: atspausdinta ant stiprios, plaunamos medžiagos. Tokią knygelę turėtume kuo skubiau išleisti. Ar tai negalėtų Federacija apsiimti?

Vaikas pradeda mokyklą. Į ją jis turi ateiti mokėdamas ir lietuviškąją, ir krašto kalbą. Abi kalbas jį išmokė tėvai, o ne gatvė. Jo dvasios augimo rūpestį tėvai negali atiduoti tik mokyklai. Keistai suprasta tėvų rolė, vaikui tik sakyti “kalbėk lietuviškai”. Čia tėvams į talką ateina ir jaunimo organizacija. Vaikas savo energiją turi išlieti ne miesto gatvėje, o lietuvių draugų tarpe, vyresniųjų globoje. Organizacija daug greičiau negu šeima pratina vaiką galvoti apie kitus, talkinti savo darbu. Daug tėvų daro klaidą, neleisdami vaiko organizacijon, galvodami, kad jis per jaunas. Tai darydami, jie atsisako labai veiksmingo talkininko. Vaikas turi teisę į savo vaikystę: organizacijos turi kovoti prieš komercinę aplinką, kuri nori vaiką kuo greičiau išauginti nepasotinamu vartotoju.

Vaikas turi teisę svajoti, statyti pilis ore. Jo vaizduotės sparnai yra knygos. Vaikam lietuviškai turime kelias — bet ką tai reiškia dideliame alkiui? Paaugliam teturime tik “Algimantą” ir “Gatvės Berniuko Nuotykis”. Čia daug progos lieka kiekvienai iš mūsų organizacijų. Tik reiktų pasekti Čikagos skautų ir Los Angeles ateitininkų pavyzdžiu.

■ NEMAŽAS LIETUVIŲ VYRUKŲ skaičius seka
alų geriančio futbolisto "idealą".
Kas belieka daryti lietuviams —
juos "reformuoti", likti senmergėms,
ar ištekėti už svetimtaučių?

Jaunatvė

Ateina jaunuolio metai: vaiko dvasia įvelkama į vyno ir moters kūną. Jaunuolis maištauja — jis nori sužinoti, kas jis yra, ko iš jo laukiama. Tai maišto prieš save ir prieš tėvus periodas. Sentimentaliai kalbėdami apie jaunystę užmirštame, kad brendimo laikotarpis dažnai yra pragaras. Šiuo metu tėvai įtakos jaunuoliui mažai turi — jo auklėjimu rūpinasi draugai. Jei iki šio laiko vaikas nebuvo įaugęs į organizaciją, tai dabar jau per vėlu verkti. Per stipri yra gatvės draugų trauka.

Retas kuris subręs vienas — ir čia išganymas kartu ateina. Brendimo metais itin svarbi jaunimo stovyklų auklėjamoji galia. ALRK Federacija gali didžiuotis, pastačiusi puikią jaunimui stovyklavietę. "Dainava" verta nuolatinės mūsų paramos.

Noriu šauti kelis šūvius į lietuviškojo sporto sritį. Dažnai kalbame apie sportą, beveik kaip kelią jaunuolio išganymui. Deja, lietuvių visuomenėje (bent šiuo metu) sportas neauklėja, o žaloja. Baisus susirūpinimas rekordais, komandiniais laimėjimais, ne ugdo, bet žlugdo jaunuolį. Garbė tiems, kurie dar čia bando dirbti — šioje srityje tikrai trūksta darbininkų, kurie auklėtų žmones, ne rekordus statančias mašinas.

Brendimo metais ateina ir tikėjimo krizė: dvasia pajunta, kad vaikiškas tikėjimas jai per mažas; jai reikia tokio tikėjimo, kuris būtų maitintas ne pienu, bet mėsa. Šauksmas retai randa atgarsį, nes kunigų, dirbančių su jaunimu, labai mažai turime. Mums reikia kunigų, kurių pagrindinis darbas būtų veikla su jaunimu. Tragedija — štai keli jauni lietuviai kunigai, ką tik grįžę iš Romos, turėjo eiti dirbti į angliškas

parapijas — o jų vieta būtų lietuviškose parapijose: jaunimo gyvenimas tokiose parapijose energija kunkuliuotų.

Studentai

Vis daugiau lietuvių jaunuolių eina į universitetus. Džiugu tai matyti, tačiau per savo laikraščius ir organizacijas turėtume raginti kuo daugiau išdrįsti pasirinkti ir nepopuliarias profesijas: mums reikia mokytojų ir mokslininkų, kunigų ir vienuolių, taip kaip inžinierių ir daktarų.

Vargas, kad universiteto metai yra didelė pagunda iš lietuviškojo gyvenimo pasitraukti. Tas, kuris studijų metais neras laiko lietuviškam gyvenimui, neras laiko ir studijas pabaigęs. Mes iš studentų galime reikalauti, kad visuomenei duotų, ne tik imtų: studentui tiktų visuomenės informavimo rolė, kurios, pavyzdžiui, gyvai imasi Baltimorės ir Čikagos studentai ateitininkai su savo gavėnios seminarais. Studentui tiktų moksleivių globėjo rolė; suaugęs ir metais nutolęs jau užmiršo, kaip kvailas vaikystės amžius.

Studentas jau turi pasiteisinimą — neturi laiko. Šis pasiteisinimas jį lydės iki darbo lentos. Svarbiems dalykams mes turime turėti laiko. Nei studijose, nei darbe mes nepraleidžiame visą savo laiką — tai žmogiškai neįmanoma. Laisvas žmogus turi turėti laiko, kuris jam priklauso, jo paties laisvai atiduodamas. Mūsų visas lietuviškas gyvenimas ir yra laisvalaikio gyvenimas. Į jį mes einame ne iš prievartos, bet laisvo apsisprendimo vedami. Eikime į jį su entuziazmu, pilnai suprasdami, kad tai mūsų laisvės išraiška. Niekas neturi laiko — tačiau jei laiko nenaudoji, tu esi laiko nadojamas.

NETURIU LAIKO

*Sakau — neturiu laiko.
Narve lakstanti pelė
Neturi laiko.*

*Kiek daug turiu tarnų,
Kurie sutaupo man laiką:*

*Mašina, kuri į darbą veža;
Laikraštis, kuris man žinias duoda;
Televizija, kuri mane linksmina.*

O vis dėlto... neturiu laiko.

*Rūpinuos, kad suspėčiau —
Nedaug beliko laiko.
Rūpinuos, kad nesirūpinčiau —
Tik trukdo laiką.
Rūpinuos, kad rūpinčiaus.
Neliko laiko — darbui.*

*Skubu, skubu... ir nesustoju.
Nesustoju paragauti laiko...
Pajusti, kad esu.*

*Aš turėsiu laiko.
Dirbsiu vieną darbą vienu laiku.
Nesirūpinsiu savo rūpesčiu.*

*Nesivysiu laiką.
Laikas ateis pas mane.*

*Ne narve lakstanti pelė.
Noriu būti žmogus.*

Ieškant gyvenimo draugo

Baigęs studijas žmogus jau skaitomas pasiruošęs savarankiškam gyvenimui. Ir šiandien sekama liaudies išmintis, kad lengviau gyventi dviese: ieškoma poros. Padėtis yra gana varginga mūsų mergaitėms, nes mes, lietuviai, neįstengiam išauginti tiesaus lietuvių vyro tipo: kol kas pats lietuviškiausias vyro idealas yra alų geriančio futbolisto tipas. Išvada: susirūpinkime savo berniukų auklėjimu, mažiau akmenų mėtykime į lietuvaites, kurios neranda vyro lietuvių tarpe. Nežiūrint kaip tai skaudu bebūtų tautiniu atžvilgiu, vistiek negalime padaryti vedybas baudžiamąja institucija, kurioje mergaitė reformuoja kiek suglebusį lietuvių bernelį. Kitas, gal kiek desperatiškas siūlymas — auginti žvilgsnį į senbernystę ar senmergystę kaip į galimą pašaukimą žmogui, kuris savo gyvenimą atiduoda mokslui ar visuomenei.

Moterys lietuviškoj veikloj

Permažai lietuviškame gyvenime vertiname moteris. Šiuo metu, kai moteris gauna platesnį humanistinį išsilavinimą negu vyras, būtų nusikaltimas moterį laikyti virtuvėje. Mūsų parapijų mokykloms, mūsų gimnazijoms trūksta mokytojų — panaudokime jaungšias mūsų motinas. Motinai irgi reikia atvangos nuo vaikų prižiūrėjimo — vaikas nėra labai racionali kompanija. Mūsų organizacijose turėtų būti ryškiau girdimas ir moters balsas. Valdyboje nėra tikslo turėti tradicinius moterų ir vyrų darbus.

Senatvė

Pora žodžių apie senatvę. Jei vaikas turi teisę į savo vaikystę, lygiai taip pat žmo-

■ VAIKAMS turime tik keletą lietuviškų knygučių; paaugliams — tik “Algimantą” ir “Gatvės berniuko nuotykius”. Puiki proga organizacijoms pasireikšti — jaunimo literatūrą plėtoti ir platinti, sekant Čikagos skaučių ir Los Angeles ateitininkų pavyzdžiu.

gus turi teisę į savo senatvę. Gaila, kad šiais dešimtmečiais žmogus yra pasmerk-
tas nešioti jaunystės kaukę visam amžiui. Nėra gėdos pasenti — bet tik savo laikui. Kūnas daug greičiau pavargsta, negu dvasia. Kad kūnas pasensta, tai ne mūsų valioj, kad dvasia pasensta — mums gėda. Ir senas žmogus turi jaustis visuomenės narys, ir jis pašauktas gyventi pilną žmogaus gyvenimą — tokį, koks jis skirtas jo amžiui. Senas žmogus turi teisę žvelgti ir į tą kraštą, į kurį jis greitai iškeliaus. Žmogus turi teisę į savo mirtį. Todėl mes turime stengtis, pradėdami savo lietuvių tarpe, vėl atstatyti mirtį: nedarykime lėlių iš lavonų, nebandykime laidotuvių biuro prabanga užmušti liūdesį — leiskime krikščioniui žmogui turėti ir krikščionišką mirtį. Laidotuvių direktorius mirties nenugalėjo.

* * *

Laiko vėjo klausytis...

Dideliu greičiu kaip filmas pro mūsų akis prabėgo žmogaus gyvenimas. Kiekvienais metais žmogus gauna progą darbui, kuris būtų prasmingas Dievo akyse. Peršasi išvada, kad mes niekuomet neturėtume pasilikti prie vieno darbo savo visuomeniniam gyvenime. Nenorėkim būti nepa-
mainomi — tai tik būtų savęs apgaudinėjimas. Mes turime būti dvasios beduinciai — nesistatyti mūrinių namų savo organizaciniam gyvenime. Mes turime klausytis laiko vėjo, kad būtume ten, kur mes labiausiai naudingi.

Kalbėjome apie tuos darbus, tas progas, kurios mums kiekvienam iškyla. Kiek iš tų darbų mes galėtume geriau kartu atlikti?

KA MES KARTU GALIME DARYTI?

Mūsų organizacijos sudaro aplinką, kurioje vyksta visuomenės gyvenimas. Nuo tų nuotaikų, kurias mes sudarome savo katalikiškosiose organizacijose, priklausc di-

■ LIETUVIŲ KRIKŠČIONIŲ visuomenei reikalinga bendruomeninė malda. Prasmingiausias — Mišios, meldžiantis visiems kartu su kunigu lietuviškai. Liturginis atsinaujinimas atveria tą galimybę. Reikia tik susirūpinti lietuvišku mišiolu.

dele dalimi ir viso lietuviško gyvenimo nuotaikos. Norėčiau tik iškelti tris mintis, kurios liečia šią gyvenimo aplinką: mūsų pažiūrą į Bažnyčią, mūsų pažiūrą į nuskriaustą žmogų ir mūsų žvilgsnį į savo paties atsakomybę.

Jei mes savęs klausime: "Kas yra Bažnyčia?", visuomet yra pagunda atsakyti — "Bažnyčia yra popiežius, vyskupai ir kunigai". Mes jaučiame, kad neretai iš pasauliečio laukiama tik pamaldumo, paklusnumo ir piniginės paramos. Kai kalbame apie Bažnyčią, nevienas sakom "jie", nesakom "mes". Tokiam žvilgsniui į Bažnyčią yra priežastys — tai reakcija į protestantų reformacijos ypač pabrėžtą kiekvieno tikinčiojo kunigybę. Vieton protestantų pabrėžto bendruomeninio prado kontrareformacija iškelė hierarchinį Bažnyčios pradą. Su dabartiniu Bažnyčios suvažiavimu baigiasi ir kontrareformacija: apie Bažnyčią kalbama vis daugiau kaip apie Dievo šeimą, ne kaip apie kariuomenę. Pasauliečiui tai yra didelis džiaugsmas, nes mes norime būti gyva Bažnyčios dalis, ne tik stebėtojai, bet ir veikėjai.

Bažnyčia mums turi įsikūnyti parapijoje. Čia mes turime pasijusti vienos šeimos vaikai. O tačiau, mieli klebonai, jūs nustebsite sužinoję, kad nevienas jūsų parapijietis mano, kad lengviau kalbėti su diocezių vyskupu, negu kad su savo klebonu. Dėl to mes esame abeji kalti: "trusteeism" sąjūdis Amerikoje tikrai yra palikęs nemažai vaisių. Daug reiks kantrybės ir geros valios, kol parapija pasidarys vėl tikrasis Dievo šeimos simbolis. Daug darbo reiks įdėti, nes mums kliudo net ir simboliai: štai, klebone, jūs esate vadinamas pastorium — ganytoju. Mes esame jūsų avys. Palyginimas vaizdas, bet perša mintį, kad mes bandą ir būsim nuvaryti į Dievo karalystę. Pa-

sviojo pasauliečio sąvoka galėjo tikti tiems laikams, kai kunigas buvo vienintelis mokslus ėjęs žmogus parapijoje. Šiom dienomis kitas vaizdas — veik kiekvienas pasaulietis turi ypatingą išsilavinimą kurioje nors gyvenimo srityje. Pasaulietis nebėra pasyvus stebėtojas pasaulyje — jis nenorėtų būti tik stebėtojas Dievo šeimoje — Bažnyčioje. Dievas tikrai nenori, kad mes būtume tik avys.

Mes norime, kad Bažnyčia eitų į pasaulį. Į pasaulį ji gali eiti tik per mus, pasauliečius. Pasaulis matys Bažnyčią tokią, kokią mes atstovausime. Mums reikia drąsos: mes žinome, ką turime daryti — turėkime drąsos taip ir gyventi. Mūsų aplinkoje aštrus rasišės neapykantos ir neteisybės klausimas. Nepasilikime nuskriaustam žmogui abejingi! Neužtenka mylėti iš tolo — drįskime gyventi taip, kaip tikime, savo darbovietėje, savo apylinkėje. Mes patys esame pergyvenę neapykantą ant savo kailio: būkime jautrūs kitiems. Mūsų pačių tarpe giliai išsaknijusi neapykanta žydams ir lenkams — nesistenkime tą vėžį perduoti savo vaikams.

Drąsos, mums reikia drąsos. Mes projektų daug turime — tik trūksta drąsos jiems įgyvendinti. Turėkime drąsos turėti savo nuomonę — už teisybę verta ir pasigrumti. Nebūkime tokie jautrūs savo paties atžvilgiu — bijokime tik kitą pažeisti. Mes bijome klysti — tai reiškia, mes bijome gyventi. Nebijokime klysti ir atsakomybę už klaidą prisiimti. Nesuverskime viską aplinkybėms: mes formuojame aplinką, ne aplinka mus.

Mums reikia kalbėti; ne — mums reikia mažai kalbėti, o daug pasakyti. Mums reikia mokytojų, mums reikia pranašų. Mums reikia šventųjų — o ar drąsiam žmogui gali būti reikšmingesnis pašaukimas?

KODĖL AUTORITETAS

ŠEIMOJE NYKSTA

DR. PETRAS MALDEIKIS

Apie tėvų ir vaikų santykius galima kalbėti iš įvairių atžvilgių: galima aiškintis šių laikų tėvų ir vaikų santykius; galima kalbėti bei svarstyti, kokie jie turėtų būti; galima nagrinėti ir tas aplinkybes bei pažiūras, kurios tuos santykius suformuoja bei nulemia. Šiame trumpame svarstyme bus peržvelgta, kaip tie santykiai yra susidarę šiame krašte ir kaip jie dabar atsiliepia į lietuviškos šeimos auklėjimo uždavinius.

Nors tėvų-vaikų santykių klausimas kiekvienai šeimai yra jautrus, tačiau, jį svarstydamas, kiekvienas iš mūsų gal jį kiek skirtingai supras. Skirtingai supras pirmiausia dėl to, kad kiekvienoje šeimoje jie išsivysto individualiai ir kiek skirtingai. Antra to neaiškumo priežastis yra ta, kad jie yra šių laikų nuotaikų gerokai supainioti, apardyti, o kai kur (pvz., šiame krašte) patekę į chaosą.

Tėvų ir vaikų santykiai yra vienas šeimos klausimų, ir jie dažniausiai priklauso nuo bendros šeimos padėties. Šeimai silpnėjant, pirmiausiai payra tėvų ir vaikų sugyvenimas bei susiklausymas. Amerikoje, tėvų ir vaikų santykių palaidumą pateisinant, pareiškama bei įrodinėjama, kad čia tie santykiai yra nuėję pažangiu keliu, nes vaikai yra išsikovoję laisvę nuo tėvų prievartos, lygybę su tėvais ir sau tinkamas sąlygas laisvai augti. Tačiau tie, kurie į tą vaikų laisvę turi kitokias pažiūras, neranda optimizmui

pagrindo ir mano, kad šių laikų tėvų ir vaikų santykiai yra patekę į didelę krizę. Pati šeima auklėjimo atžvilgiu čia yra patekusi į dilemą — vykdyti uždavinius, kurių ji jau negali atsakingai įvykdyti. Iš vienos pusės, šeimai sunku atsipalaiduoti nuo auklėjimo uždavinių. O krikščioniškoji pasaulėžiūra neleidžia jai tuos uždavinius sau siaurinti. Šeima yra pirmoji, natūrali, pagrindinė ir nepakeičiama auklėjimo institucija, turinti duoti vaikui pačią svarbiają auklėjimo dalį. Iš kitos pusės, šių laikų dinamika ir kai kurios pasaulėžiūrinės bei socialinės tendencijos yra šeimos įtaką labai susiaurinusios bei apsunkinusios jai atlikti jos natūralų auklėjamąjį uždavinį.

ŠEIMOS SANTYKIŲ KITIMAS IR PAŽANGA

Kalbant apie tėvų ir vaikų santykių pasikeitimą, tenka nepamiršti, kad gyvenime viskas kinta. Suprantama ir tėvų su vaikais santykiai nėra išimtis. Kai stebime įvairius gyvenimo pasikeitimus, ypač technikos išsivystymą, paprastai manome, kad gyvenimo keitimasis veda vis į didesnę pažangą. Pažanga laikome kuri nors gerėjimą, tobulėjimą, artėjimą į užbrėžtą tikslą. Turėdami tokią pažangos supratimą, dar negalėtume tvirtinti, kad kiekvienas bet kuria kryptimi keitimasis vestų į

Kodėl Amerikoje tėvai nebesuvaldo ir, rodos, nė nebenori suvaldyti vaikų?

Ar ir mūsų lietuviškos šeimos pasuks ta linkme?

Priešimos Židinio

gerėjimą bei tobulėjimą. Nors daug kas kinta, gyvenimui progresuojant, tačiau neretai kai kas kinta ir regresuodamas: greta pažangos kartais prasideda degeneracija, menkėjimas, pakrikimas. Tai tinka ir šeimai. Kai kalbame apie šeimos gyvenimo bei jos santykių keitimąsi, būtume labai nekritiški, jei visokius jos pasikeitimus bandytume suvesti tik į pažangą. Kai kalbame apie perskyrų gausėjimą, apie šeimos vaidmens menkėjimą ir apie vaikų nusikaltimų daugėjimą, tai toli gražu nesigėrime tokia šeimos padėtimi, jų nelaikome šeimos tobulėjimo reiškiniais, o į juos žiūrime, kaip į jos pakrikimą ir socialinę degeneraciją. Panašios socialinės degeneracijos reiškiniai galime išžiūrėti ir tėvų-vaikų santykiuose.

TRADICINIS ŠEIMOS AUKLĖJIMAS IR JO KRIZĖ

Kaip žinome, šiame krašte ir apskritai iš pramonės begyvenančioje visuomenėje šeimos pastovumas bei jos vaidmuo auklėjimo atžvilgiu yra sumažėję. Naujai išjungusiam į tokį gyvenimą ypatingai krenta į akis didelis naujybių garbinimas bei neturėjimas tvirtų pagrindų nei šeimai, nei vaikų auklėjimui. Pripuolamai susibūrusi ir įvairiais atžvilgiais mišri visuomenė neturi tradicijų, kurios dabar-

tį ir ateitį sujungtų su praeitimi ir pratęstų į ateitį praeityje sukurtas vertybes.

Kaip žinome, Europoje, kur gyvena senos ir tolimą praeitį turinčios tautos, kiekviena jų turi savo tradicijas ir savo istorines vertybes. Kiekviena jų savo jaunuomenės auklėjimą grindžia savo praeityje sukurtomis vertybėmis. Ten, ypač kur neįsigalėjo pramonė, tėvų-vaikų santykiai yra aiškūs. Tradiciniame auklėjime vaikai žino savo vietą tėvų atžvilgiu, o tėvai žino savo pareigas vaikų atžvilgiu. Ir būtume labai paviršutiniški, jei, prisiskaitę čia populiarios Tėvų-Mokytojų Sąjungos leidinių, imtume tradicinį auklėjimą traktuoti tik kaip praeities atsilikimą, kaip pedagogiškai klaidingas pažiūras. Tradiciniai tėvų ir vaikų santykiai turi labai gilius pagrindus. Jie yra išaugę iš natūralios vaikų auginimo bei auklėjimo tvarkos, pagrįsti praeityje pasiekta išmintimi ir siekimu pusiausvyros visuomenėje. Visos didžiosios kultūros, visos religijos ir valstybių įstatymai turi tuo klausimu aiškia liniją, aiškius įpareigojimus tėvams ir vaikams.

Ir mes, lietuviai, turėjome aiškius, krikščionybės sankcionuotus, tėvų ir vaikų santykių principus, trumpai nusakytus ketvirtuoju dekalogo punktu, reikalaujančius iš vaikų gerbti tėvus, o iš tėvų vispusiškai rūpintis vaikais, nepapiktinti mažųjų, juos tinkamai išauginti ir išauklėti gerais bei dorais žmonėmis.

Laikydamiės tos krikščioniškos tradicijos, mes, panašiai kaip ir kitos gilesnę praeitį turinčios tautos, aiškiname ir įrodinėjame, kad tai atitinka ir mūsų tautos natūraliai susiformavusias auklėjimo tradicijas, mūsų paveldėtas iš praeities amžių tolybės. Ir mes čia nebuvo neteisingi. Tas tradicijas aukštai vertindami bei brangindami, mes ne be pasididžiavimo dar prisimindavome, kad mes savo tautos praeityje daug mažiau teužtinkame tų moralinių bei socialinių iškrypimų, kurių gausėjimu skundžiamės šiais laikais čia. Ir jei dar prisiminsime, kad iki XX amžiaus mokyklinis auklėjimas Lietuvoje turėjo labai nedidelę įtaką, o visą auklėjimo našta nešė šeima, tai negalėsime nesistebėti, kad lietuvė motina savo auklėjimo uždavinį suprato ir atliko teisingiau negu modernioji šeima.

Teigiama vertindami šeimos tradicinį auklėjimą ir tradicinius tėvų-vaikų santykius, juos prisimename ne tuo tikslu, kad siektume juos atstatyti, bet kad teisingiau galėtume įvertinti modernųjį auklėjimą, kad turėtume duomenų išvelgti, ką jis vertingo duoda ir ko, jį pasisavindami, vertingo netenkame. Prisiminimas tradicinių vertybių mums padeda geriau susigauddyti ir tuose dalykuose, kurie ateina pas mus su moderniosios pažangos aureole, su propagandos triukšmu ir kurie braunasi į mus bei mūsų santykius su socialinio spaudimo

Kodėl šeimos namai yra tapę tik "vieta, kur jos nariai, nakčiai susirenka nakvoti"?

prievarta. Tačiau šiuo metu tradicinis lietuviškas auklėjimas, nors jis praeityje turėjo labai vertingų savybių, yra jau praeities dalykas, pakitusiose sąlygose jau nebeatstatomas ir nebeatgaivinamas. Šių laikų šeimos auklėjimą ir jos santykius veikia kitos itakos ir stato kitokius reikalavimus. Vienos tų itakų, kaip socialinio gyvenimo sudėtingumas, yra sunkiai išvengiamos, kitos, kaip laiko nuotaikos, mados ir srovės, nevisada atpažįstamos ir nevisada teisingai įvertinamos.

Tradicinį auklėjimą šeimoje čia sunaikino pats gyvenimo keitimasis. Tėvai paprastai turi didelę įtaką jaunimo formavimuisi ten, kur gyvenimas yra nesudėtingas, kur nepasiekia kitokios itakos, kur nėra didelio žmonių susibūrimo, kur jaučiamas natūralus gamtos gyvenimas ir kur tėvai nėra atskirti nuo vaikų. (O ten, kur išigali pramonė ir miestiškas gyvenimas, tradicinis bei dvasinėmis vertybėmis pagrįstas auklėjimas būna nustumtas kitokių itakų). Ten vieni nuo kitų nenutolsta, ir nesusidaro tokia įtampa tarp tėvų ir vaikų ir tada, kai bręsdamas jaunas žmogus, natūraliai veržiasi iš šeimos. ieškodamas platesnės žmogiškosios aplinkos.

Kitokia padėtis tarp tėvų ir vaikų susidaro miesto aplinkoje, kur tėvai didžiąją dalį dienos praleidžia įstaigose ir įmonėse, vaikų per dienas nematydami ir juos palikdami veikti kitokioms itakoms. Grįžę iš darbo, dažniausia jaučiasi jie pavargę ir yra linkę daugiau į poilsį. Su vaikais bendrauti jau trūksta nuotaikos, bent tiek, kiek būtina reikalinga. Nuovargis juos daro nervingus. Tai atsiliepia ir į jų santykius su vaikais.

Vaikai gi dienas praleidžia arba mokykloje, arba kur su draugais. Kai vakare susitinka su tėvais, jaučia jų nekantumą. Iš jų klausinėjimo, ką kur tą dieną veikė, jaučia jų itarinėjimą. Dėl tokių tėvų ir vaikų skirtingų nusiteikimų, dėl jų per dienas nesimatymo ir dažnai pasitaikančių nesuipratimų jų santykiai darosi šalti. Vieni nuo kitų dvasiškai nutolsta. Tėvų rūpesčiuose per dažnai figūruoja vaikų nukrypimai ir jų noras juos taisyti, o vaikams taip pat dažnai tenka pajusti blogas tėvų nuotaikas ir iš jų kylančias reakcijas. O tai iškraipo natūralius jų santykius.

MOKYKLINĖS PEDAGOGIKOS ITAKA

Amerikos tėvų ir vaikų santykius yra neigiamai paveikusi ir čia vyraujanti modernioji materialistinė pedagogika, ypač jos srovė, pasivadynusi "pažangiaja pedagogika". Nuo to meto, kai čia buvo protestantų mokyklos paverstos viešosiomis ir pasidarė visiškai sekuliarinės, viešosios mokyklos ir tėvų auklėjimas išsiskyrė pasaulėžiūriškai. Mokyklai atsisakius religinio auklėjimo, juo rūpinosi tėvai. Viešojoje mokykloje vis labiau išgalint sekuliaristinei pedagogikai, susidarė padėtis, kad mokykla mokė vienaip, o šeima kitaip. Šeima skiepijo religiskai pagrįstą moralę, o mokykla ją neigė ir pripažino tik visuomenės papročių standartus. Dėl susidariusių priešingumų šeima neretai buvo kaltinama, kad ji, neidama su mokyklos pažanga ir laikydamasi priešingų principų, apsunkina mokyklos darbą. Šeimos auklėjimas buvo kartais kritikuojamas, kad tėvai indoktrinuoja vaikus, skiepydami juose pasenusias ir iš mados išėjusias

Ar galime ir turime išlaikyti lietuviškos šeimos tradicijas?

pažiūras. Prieš tezę, kad šeima yra pagrindinis auklėtojas ir kad tėvai atlieka svarbiausią auklėjimo dalį, buvo atgavinta Rousseau teorija, kad vaikas yra iš prigimties geras, vadinasi, šeimoje auklėjimas nėra jau toks reikšmingas. Priešingai, vaikui tėvų skiepijamas auklėjimas buvo išaiškintas kaip jo individualybės žalojimas. Vaiką reikia ne auklėti, o tik sudaryti jam sąlygas laisvai be kitų įtakos augti. Kitų iš šalies neveikiamas arba kitų įtakų nežalojamas, vaikas pats geriausiai išaugs fiziškai, intelektualiai, emociškai, socialiai. Tėvams tuo atžvilgiu nereikia daug rūpintis, nes vaikas be kitų išikišimo pats ras sau teisingiausią kelią. Jie turi tik sudaryti jam aplinką, reikalingą augti.

Kalbama pedagogikos kryptis buvo labai stipri tarp šio šimtmečio 20-ųjų ir 40-ųjų metų. Dabar jos idėjos skleidžiamos per Tėvų ir Mokytojų Sąjungą. Kalbant apie tėvų įtakos mažėjimą Amerikoje, tenka čia įskaityti ir moderniosios pedagogikos suvaidintą vaidmenį, tiek auklėjimo centrą nukeliant iš šeimos į mokyklą, tiek ir tėvus atpalaiduojant nuo auklėjamųjų uždavinių.

Kad ta moderniosios pedagogikos tendencija turėjo pasisekimo, galime patys pamatyti, sekdami televizijos programą, kuriose tėvai parodomi gerokai kvailiesni už savo vaikus. O stebint amerikiečių vaikų elgesį, atrodo, kad Amerikos šeima, sekdamą savo moderniosios pedagogikos tendencijomis, labai dažnai yra sumažinusi savo vaidmenį, paleisdama vaikus eiti savo keliais. Šeima, mažiau besirūpindama auklėjimu ir vaikus palikdama augti, dažnai jau

nebėra tas centras, kuris sugebėtų savo praeigį ugdyti ir jį formuoti. Pasiteisinimui čia dažnai kalbama apie šeimos dezintegraciją, kaip apie jos evoliucijos šių laikų stadiją. Supramoninta visuomenė, vis labiau pasidarydama pripuolamu viską tirpdinančio katilo liediniu, jau nebeturi nei tradicijų, nei kitokių principų, pagal kuriuos ji planingai savo jaunimą dvasiškai formuotų. Per populiarus žurnalus besireiškianti vyraujanti nuomonė ir biznio interesai dezorientuoja tiek tėvus, tiek ir patį jaunimą, neduodami aiškių gairių ir palikdami juos tarp palaidumo ir policijos išikišimo. Tarpusavio pareigingumo bei atsakingumo sąmonė yra daug kur nublukusi. Ji yra dažnai per silpna, kad sulaukytų vyrą ir žmoną nuo perskyrų ir tėvus su vaikais nuo nesusklausymo. Dėl to kai kas šių dienų amerikiečių šeimą ironiškai aptaria, kad ji yra ta vieta, kur visi jos nariai nakčiai susirenka nakvoti. Tuo pasakoma, kad kitokie artimumo ryšiai jos narių nebejungia.

Suprasti amerikiečių šeimos pakrikimą, arba dezintegraciją mums yra aktualu, nes ji sudaro tą atmosferą, kurioje auga bei bręsta lietuvių išeiivių jaunimas, kuris jau negali išvengti, kad jam amerikiečių populiarinamos pažiūros nepadarytų jokios įtakos.

BENDRAS AUTORITETINĖS ŠEIMOS NYKIMAS

Čia ilgiau apsistojome, analizuodami šių laikų amerikiečių šeimos padėtį ir jos santykius. Bet būtume šališki, jei šeimos silpnėjimą rastume tik Amerikoje. Tėvų autoriteto sumažėjimas, šeimos irimas ir

jos auklėjamųjų įtakų nykimas jau nėra būdingas tik Amerikai. Iš amerikiečių šaltinių sužinome, kad šeimos dezintegracija sparčiai plinta ir kitur, kad nuo paskutinio karo tuo atžvilgiu padėtis yra pasikeitusi ir įvairiuose Europos kraštuose, kur anksčiau šeima yra turėjusi stiprias tradicijas ir auklėjimo principus. Apskritai šiems laikams yra visur būdingas tėvų įtakos sumažėjimas. Kitados gerai vertinamas tėvų griežtumas šeimoje yra jau nebepopuliarus lygiai, kaip darosi nebepopuliarus ir didelis mokytojo griežtumas, kuriuo jis laikydavo klasę nuolatinėje įtampoje. Vietoje jų kietumo bei griežtumo labiau vertinamas susiklausymas ir pagarba, pagrįsta asmens pranašumu. Amerikiečiai dažnai tvirtina, kad ir įvairiuose Europos kraštuose po paskutinio karo šeimoje įvykusi krizė, kad ir ten nebepripažįstama tėvų autoriteto. Tai pabrėždami, jie irodinėja, kad autoritetas tiek politikoje, tiek ir šeimoje yra jau atgyvenęs savo amžių ir kad šeimoje, iki šiol buvusioje autoritetinėje institucijoje, reikia įgyvendinti visišką demokratiją.

Ar tėvų autoritetas auklėjimui reikalingas?

Ar tėvai gali ir turi būti vaikų draugai?

Kas labiau numalšina paauglių maištavimą — dresūra ar draugystė?

Į šiuos klausimus dr. P. Maldeikis atsakys sekančio numerio straipsnyje "Demokratija šeimoje".

Gimnazijos tautinių šokių grupė su mokytoja E. Tamošaitiene (kairėje) lietuviško kryžiaus šventinimo iškilmėse 1962 m. rugsėjo mėn. Bardi, Italijoje.

TIK JIE PRIPILDO GIMNAZIJĄ KLEGESIU IR PRASME...

*Žodžių ir fotografijų reportažas
apie Vasario 16 gimnazijos mokinius,
paruoštas dviejų ten viešėjusiųjų:
fotografijos — Algimanto Kezio, S. J.
(išskyrus viršutines 52 ir 53 p.)
žodžiai — Kęstučio Trimako, S. J.*

Suk, suk ratelį, ... suk į vieną pusę ...

1962 m. rugpiūčio mėn. gimnazijos šokėjai šoka "Kubilą" Romoje Maironio minėjime. Per tremtinių suvažiavimą tarp-tautiniame pasirodyme savo judriais judesiais šie šokėjai laimėjo daugiausia publikos ovacijų.

"Na, gal jau užteks pozuoti?" tur būt, galvoja ponia Motpetkienė. "Laikas brangus ... Grįžkim prie darbo".

Tautiniai drabužiai, kuriais dabinasi šokėjai, yra išausti pačių mergaičių, vadovaujant p. Motpetkienei.

Namų darbo ruošoj atsakymą kai kada ir draugiška ranka parodo,...

Kur link mes žengiam? ... Kas žino? Gal tik kapelionas.

Sparčiais žingsniais per kiemą su kun. Ricubūnu.

Ką, nėra savanorių. Na, kit, pažiūrėsime, kaabar sutvarkyti.

Inspektorius Krivis moki

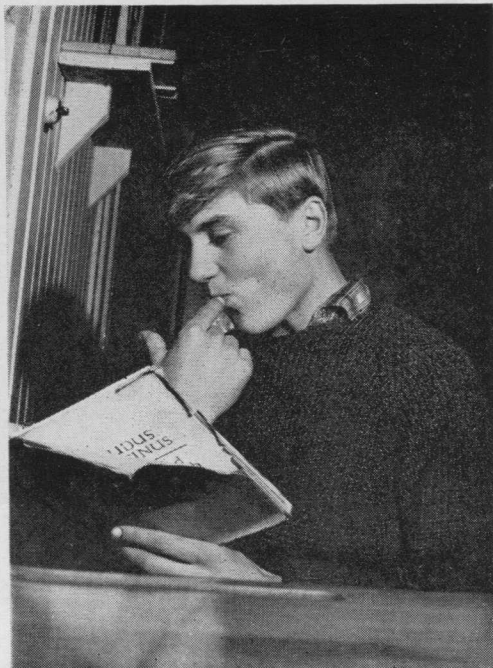

...bet klasėje visada reikia savo paties galvą sukti.

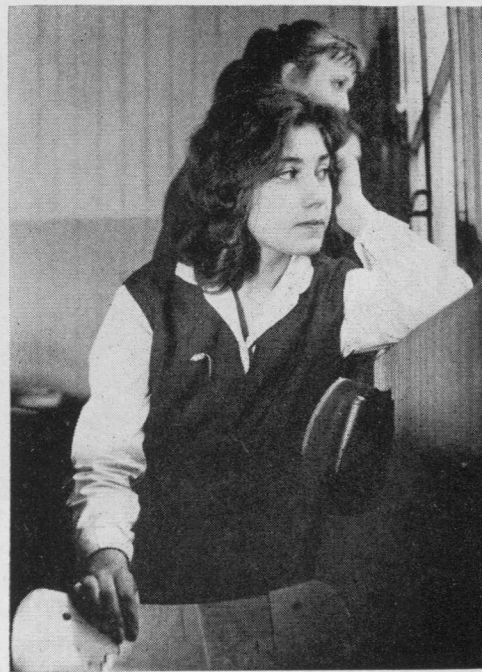

...?!... Na, tai palau-
dam dabar eilė kiemą

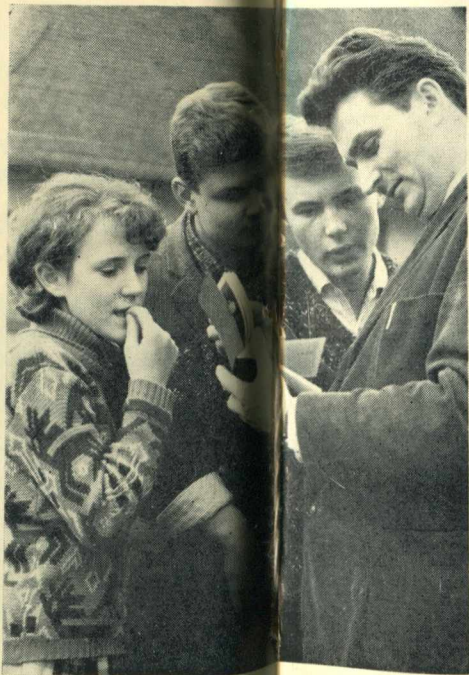
...kas mokinių tarpe.

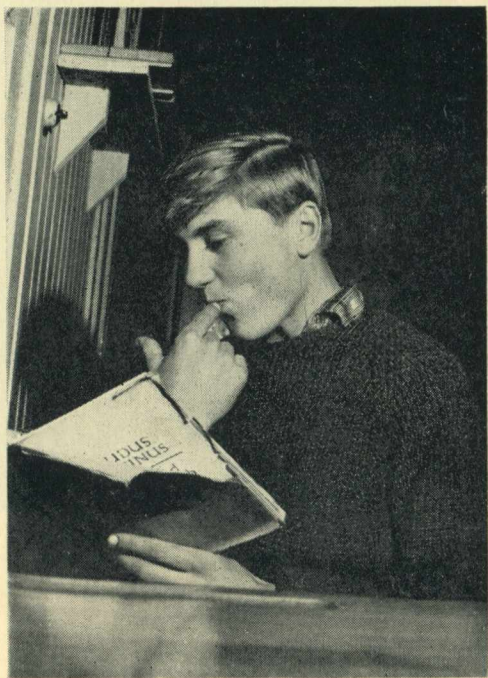
*O vis dėlto ir mokslas kartais yra sal-
dus, kaip netyčia čiulpiamas pirštas...*

*Kas gi neužsisvajoja, bežiūrėdamas
tolumas, kurios taip traukia akis?..*

Ką, nėra savanorių?!... Na, tai palau-
kit, pažiūrėsim, kam dabar eilė kiemą
sutvarkyti.
Inspektorius Krivickas mokinių tarpe.

O vis dėlto ir mokslas kartais yra sal-
das, kaip netyčia čiulpiamas pirštas...

Žvelgiant pro langą į pasaulį. . .

— . . . pro gimnazijos langą, kuris plečia vyzdį;

— . . . į platųjį pasaulį,

kur dar mūsų laukia nesutikti žmonės,

kūrybingas darbas ir brangi Tėvynė.

POPIEŽIAUS KELIONĖ Į ŠVENTĄJĄ ŽEMĘ

GEDIMINAS KIJAUSKAS, S. J.

Popiežiaus Pauliaus VI kelionė į Šventąją Žemę šių metų pradžioje yra naujas ir aiškus įrodymas, kad katalikų Bažnyčia nori žengti su moderniais laikais, kad ji siūlosi rodyti kelią bei tiesia pagalbos ranką sparčiai besivystančiam pasauliui. Tokį nusprendimą tapti piligrimu ir keliauti kaip maldininkas į Palestiną aplankyti šventąsias vietas, kur Kristus gimė, gyveno ir įžengė į dangų po savo Prisikėlimo, šv. Tėvas pirmą kartą paskelbė antrosios Susirinkimo sesijos užbaigimo kalboje. Daugeiui ši naujiena buvo nelaukta staigmena.

Kelionę bei jos tikslus popiežius artimai riša su sėkmingu Visuotinio Susirinkimo užbaigimu. Tokiam tikslui atsiekti ypatingai reikalinga malda ir geri darbai. Su šia mintimi popiežius ir ryžtasi grįžti ir vaikščioti Išganytojo pėdomis kaip maldos, atgailos ir atnaujinimo piligrimas ir paaukoti Kristui Jo Bažnyčią, kviesti atsiskyrusius brolius į vieną šventą Bažnyčią, maldauti Dievo gailestingumo taikai tarp žmonių, prašyti Kristaus išganyimo visai žmonijai.

TAIKOS VILTYS

Šiuos siekius popiežius nuolat pabrėžė kelionės metu savo kalbose ir maldose. Išskrisdamas iš Romos, jis aiškiai nusakė, kad šia kelione jis siekia pasaulio taikos ir krikščionių vienybės. Tą patį byloja ir jo sveikinimo žodžiai Izraelio prezidentui Zalman Shazar: "Mes, taikos piligrimas, meldžiame malonės žmogui susitaikyti su Dievu ir gilaus sutarimo tarp visų žmonių ir tautų. Tesuteikia Dievas šios dienos kanki-

*TEŽINO PASAULIS, kad Kristus vis gyvena savo
Bažnyčioje ir kreipiasi į žmoniją iš tos pačios vietos,
kur Jis pradėjo savo gyvenimą Betliejuje.*

Paulius VI Betliejuje

namam pasauliui šią nuostabią dovaną, kuri skamba kiekviename Šv. Rašto puslapyje ir kurioje Mes susumuojame savo sveikinimą, maldas ir linkėjimus. Šalom. Šalom. (Taika. Taika.)"

Atsisveikindamas su Betliejum, kur prieš du tūkstančius metų gimė Taikos Kunigaikštis, šv. Tėvas kreipėsi į visas valstybių galvas, kad jie ieškotų savo sąžinėse ir pas Aukščiausią aiškesnio supratimo, tvirtesnės valios ir atsinaujinusios dvasios darniam ir kilniam sugyvenimui, nes tik taip bus galima išvengti naujo karo pavojų. Toliau jis skatino visus veikliai įgyvendinti taiką per tiesą, teisingumą, laisvę ir brolišką meilę.

VIENYBĖS VILTYS

Per visą popiežiaus kelionę daug jaudinančių scenų pergyveno ne tik dalyviai Šventoje Žemėje, bet ir televizijos žiūrovai visame pasaulyje. Norėjosi palydėti popiežių, jam einant kryžiaus kelius Via Dolorosa ar leidžiantis į Gimimo bažnyčią, kur Marija pagimdė Kristų, ar pamaldžiai jungtis šv. Mišių aukon Šventojo Karsto bazilikoje.

Tarp šių visų vaizdų specialią vietą užėmė popiežiaus Pauliaus VI ir Konstantinopolio patriarcho Atenagoro I susitikimas. Du Bažnyčių vadai, abu piligrimai Šventoje Žemėje, pirmą kartą po penkių šimtų metų pasisveikino, pasilenkdami vienas prie kito ir pasikeisdami tradiciniu pasibučiavimu, kuris krikščionims reiškia: "Mes esame broliai tikėjime".

Popiežius, vos grįžęs į Romą, šio pasisveikinimo džiaugsmu dalinosi su tikinčiais: "Šį rytą man teko ta džiugi proga apkabinti po šimtmečių visuotinį Konstantinopolio patriarchą ir pasikeisti su juo ra-

mybės ir broliškumo žodžiais bei vienybės troškimu, sutarimo ir meilės Kristaus tarnyboje".

Susitikimas pripildė popiežių ypatingu džiaugsmu ir padėka. Argi ne džiugus ženklas, jis klausė patriarchą, jog šios dienos susitikimas vyksta tame krašte, kur Kristus įsteigė savo Bažnyčią ir už ją išliejo savo kraują? Mažų mažiausiai čia matoma bent gera valia. Valia, kuri vis labiau atgaivina to vardo vertus krikščionis darbuotis dėl vienybės, pašalinti kliūtis, drąsiai stoti ant kelio, kuris veda į susitaikymą.

Patriarchas Atenagoras vėliau pareiškė, kad dviejuose susitikimuose jis su popiežium sutarė simbolinei vienybei. Jie nori sudaryti vieningą liniją žmonijos labui. Pats patriarchas planuoja pasiųsti į Romą delegaciją. "Nuo dabar", jis pridūrė, "rimtai darbuosimės". Jis skatino praktiškai eiti prie krikščionių vienybės ir pasikalbėjimuose spręsti teologinius skirtumus.

Tokį užsimojimą nebus lengva įvykdyti. Pirmiausiai, Graikų Bažnyčios vyriausybė nepitarė Konstantinopolio patriarcho susitikimui su popiežium. Ji taip pat atsisakė siųsti savo atstovus į Visuotinį Susirinkimą. Be to, patriarchas Atenagoras nėra vyriausia stačiatikių Bažnyčios galva, o tik pirmas tarp lygių.

Popiežius aiškiai pripažįsta, kad vienybės problemą negalima nustumti į vieną pusę ir laukti kitų kapitulacijos. Jis prižada, kad katalikų Bažnyčia peržiūrės visas galimybes ir nereikalaus gestų, kurie nėra laisvo įsitikinimo padarinys, Viešpaties dvasios išdava. Bet ji taip pat turės likti ištikima Kristaus palikimui.

Skirtumus tikėjime, liturgijoje ir disciplinoje popiežius nebandė išspręsti per du trumpus susitikimus. Juos paliko vėlesnėm studijom ir specialistų diskusijoms. Dabar

ŠI SUSITIKIMA negalima kuo kitu laikyti kaip tik brolišku gestu, įkvėptu Kristaus meile, kuris paliko savo mokytiniams didžiausią įsakymą mylėti vienas kitą, atleisti septyniasdešimt septynis kartus ir būti vienybėje tarp savęs.

Paulius VI ir Atenagoras I Jeruzalėje

turi augti broliška meilė, kalbėjo popiežius Atenagorui. Ji yra išradinga naujai apsi-reikšti. Sėdama pavyzdžius iš praeities, ji yra pasiruošusi atleisti, labiau tikėti gė-riui negu blogiui, pasiduoti dieviškajam Mokytojui ir leisti Jam save patraukti ir perkeisti.

Pilnos vienybės tarp katalikų ir stačia-tikių dar negalima tuoj pat tikėtis. Ledai visgi jau sulaužyti. Patriarchas pramato naujos eros nušvitimą krikščionybėje, kur naujomis formomis ir naujais metodais krikščionių Bažnyčia prisidės prie pasaulio taikos įgyvendinimo.

Šventoje Žemėje atsitiko kažkas nuosta-baus. Po 910 metų įtarinėjimo ir atsiskyri-mo meilės ir vienybės momentas, taikos ir broliškumo žodžiai tarp Pauliaus VI ir Ate-nagoro I sutirpdo nepasitikėjimo ledus. Ga-lutinai susijungti gal dar užtruks šimtme-čius, tačiau sėkla jau pasėta. Įvairios prie-žastys gali sulėtinti jos augimą, bet visam laikui nebesustabdys.

BAŽNYČIOS VILTYS

Popiežiaus kelionė į Šventąją Žemę yra vienas didžiųjų įvykių moderniųjų laikų Bažnyčios istorijoje. Pačiai Bažnyčiai per tą kelionę atsiveria naujos vizijos, nauji ho-rizontai santykiuose su žydais, arabais, mahometonais ir ortodoksais. Tokia kelionė dramatiuoja naują katalikų Bažnyčios vei-dą, kurį Bažnyčia bando parodyti pasauliui nuo Jono XXIII vadinamo "aggiornamento".

Pauliaus VI apsilankymas Šventoje Že-mėje žada gerų vaisių Bažnyčiai: "Mano kelionė galėtų būti labai reikšminga istori-joje. Ji gali žymėti pradžią didelių laimėji-mų Bažnyčiai ir žmonijai". Labai nuolankiai

jis palygino savo kelionę arimui arklu, ku-ris išjudina sukietėjusią žemę.

VISUOTINIO SUSIRINKIMO VILTYS

Ar kelionė į Palestiną paveiks Vatikano Susirinkimą? Grįžę Tėvai trečiajai sesijai rugsėjo mėnesį tikriausiai matys prieš save platesnius horizontus. Popiežius, tur būt, dalinai to ir siekė, išvažiuodamas už Itali-jos ir Europos ribų. Jo pasisveikinimas, ap-sikabinant su Rytų "schizmatiku", turės įta-kos Bažnyčios, primato, vyskupų kolegiali-nės rolės svarstymams. Nudelsta schema apie ekumenizmą ir apleistas pareiškimas apie žydus, tur būt, įgaus naujos svarbos ir gyvybės.

"Susirinkimą turime tęsti iki galo", kal-bėjo popiežius paskutinę dieną Šventoje Žemėje. "Bažnyčios gyvenimui turime su-teikti naują galvojimo būdą, naujus siekius, naujas elgesio normas. Reikia Bažnyčią apvilkti dvasiniu grožiu: mintyje, žodyje ir maldoje; auklėjimo, meno ir įstatymo me-toduose". Šiam darbui realizuoti šv. Tėvas kviečia visus į sutartinį darbą, kur kiekvie-na Bažnyčios dalis atliktų savo pareigą. Savo kelione popiežius, atrodo, kaip tik no-rėjo parodyti visiems krikščionims, kokia drąsa ir ryžtu reikia nešti Evangeliją į pa-saulį.

PASAULIO VILTYS

Pasauliui Paulius VI prisistatė kaipo ga-nytojas, susirūpinęs pasaulio išganymu, norįs žmonijai atnešti Kristaus atpirkimą. "Mes žinome", kalbėjo šv. Tėvas prie Kris-taus prakartėlės, "kad žmogus grumiasi su savimi. Mes žinome, kad kankinančios abe-jonės jį puola. Mes žinome, kad jo širdyje yra neaiškumas ir kančia. Mes turime nau-

(nukelta į 62 psl.)

Dr. V. Bieliauskui, dr. A. Liaugminui, dr. J. Pikūnui, dr. A. Sužiedėliui ir kt. sutikus bendradarbiauti, įvedamas naujas skyrius, kuriame psichologinis žvilgsnis bus metamas į įvairias žmogiškojo gyvenimo apraiškas bei pasitaikančius psichinio nesveikumo reiškinius. Bus atsizvelgta ir į skaitytojų pageidavimus ir iškeliamus klausimus, kad išlaikytume šį skyrių ne akademišką, bet gyvenimiškai naudingą.

Siame numeryje dr. Ant. Sužiedėlis giliau paliečia jau anksčiau mūsų žurnale iškilusį klausimą (žr. K. Trimako, S. J. "Išpažintis, psichoterapija, pasitaisymas", "L. L.", 1963, 7-8 nr., 224-226 psl. ir "Simpoziumas apie išpažintį", 1963, 10 nr., 343 psl.).

Sekantį mėnesį dr. A. Liaugminas palies kai kurias šeimyninio nesugyvenimo psichologines priežastis, nagrinėdamas, "Kiek uošviai kalti, kad jaunavedžiai nesugyvena".

SIELOVADA AR PSICHOTERAPIJA?

DR. ANTANAS SUŽIEDĖLIS

Dvidešimtmetė mergaitė skundžiasi: nebeaišku man, sako, kur Dievo įsakymas ir kur mano pačios. Dievas įsakė mylėti artimą; mano draugė neturi naujos suknelės puotai; aš jai galiu nupirkti; taigi ar ne Dievo įsakymas man tai padaryti?

Jaunas kolegijos studentas, italas, katalikiškos šeimos, jau pusė metų nebeina sekmadieniais Mišių. Negalįs, sakosi, bažnyčioj būti; nesąs tikras, ar Dievas yra, o kadanigi netikras, tai ar nefariziejiška melstis? Bažnyčioj bū-

nant apimanti tokia nerimastis, kad turįs eiti lauk, nebent atėjęs su savo mergaite — tada ramus.

Naujavedis advokatas pasakoja apie savo nesėkmę: jau penktas kartas neišlaiko advokatūros egzaminų. Paskutini kartą prieš mėnesį: lapkričio 15-tą. Palauk, sako, gal 14-tą; matai, kaip blogai — pasakiau, kad 15-tą, o, tur būt, buvo 14-tą; ar nuodėmė, kad taip pamelavau?

Kieno pagalbos šie žmonės reikalingi: kunigo ar psichiatro? ir kokios pagalbos?

Dr. Antanas Sužiedėlis yra gavęs psichologijos daktaro laipsnį iš Amerikos Katalikų Universiteto Washingtone 1957 m. Atlikęs dviejų metų karinę prievolę kaip J.A.V. viešosios sveikatos karininkas jaunų nusikaltėlių kalėjime Chilli-cothe, Ohio, vėl grįžo į Amerikos Katalikų Universitetą, kuriame šiuo metu yra psichologijos assoc. profesorius bei psichologinės klinikos štabo narys.

SIELOS LABIRINTAI

Tur būt, nėra nei vieno, kuris bent vienu kitu atveju nepasijaustų, kad gyvenimas neina taip sklandžiai, kaip norėtusi. Užkliūname ir suklumpame daugelyje dalykų — moralėje, jausmuose, darbe, santykiuose šeimoje ir su kitais žmonėmis. Dauguma grumiamės su tomis nesėkmėmis, kaip išmanome patys, ar pasinaudodami tais pagalbos šaltiniais, kurie visiems prieinami ir atviri: klausykla, gydytojas, ar ir šiaip draugas, bičiulis, kurio išmintimi ir patarimu pasikliaujame. Kai kam ir kai kada tačiau šitų pagalbos šaltinių nepakanka: problemos, regis, persunkios, perdidelės, klausimai perastrūs. Paprastų pastangų joms išrišti nepakanka; reikia griebtis nepaprastu, specialių priemonių ir specialisto pagalbos. Dvasiniuose dalykuose tokia speciali pagalba yra sielovada, t. y. speciali konsultacija, sujungta su išpažintimi ar šalia jos, su kunigu, kuris atitinkamai pasiruošęs ir turi reikiamos patirties. Psichinės darnos klausimuose toks specialistas yra psichiatras ar atitinkamai pasirengęs psichologas. Kai kuriose srityse — vedybų, darbo, pasaulimo klausimams — specialistai yra ir tam tikri profesiskai paruošti patarėjai.

Lietuvių tarpe nei speciali sielovada, nei psichoterapija bei jos variantai nėra "priimti" ar plačiau praktikuojami pagalbos šaltiniai gyvenimo suklūvimams lyginti. Dvasi-

nėms problemoms atsakymų laukiama klausykloje, nors, kaip Tėvas Kidykas ankstyvesniam numeryje pastebi (žr. "L. L.", 1963, lapkritis, 343-349), tai vien dėl praktiškų kliūčių nėra visuomet įmanoma. O psichiatro ar psichologo dar labiau vengiama — tai rodos reikštų tam tikrą kapituliaciją; tas, kuris kreipiasi tokios pagalbos, aptariamasis: "jam ne visi namie". Sakoma netgi, kad psichoterapija pasigelbsti žmonės prašauna pro šalį — esa, būk doras žmogus, mylėk Dieva, eik sakramentų, klausyk kunigo, tada ir psichologinių problemų neturėsi.

O teisybė vis dėlto ta, kad kiekvienam gyvenimo suklūvimui negalima taikyti to paties recepto. Kaip psichoterapija, taip ir sielovada turi savo efektyvumo ribas. Tas ribas trumpai paaiškinti ir yra šio straipsnelio paskirtis.

Lengva išskirti sielovados ir psichoterapijos kompetenciją tuose atvejuose, kur suklūvimas arba aiškiai dvasinis-moralinis arba morališkai neutralus. Tur būt, retas sakytu, kad sielovada gali pagelbėti žmogui, kurį vargina kokia nepagrįsta baimė — fobija — bijo aukštumų, uždarytų vietų ar pan., ar kurį vargina vidinė prievarta — kompulsija, pav. jokiū būdu neužlipti ant šaligatvio plyšių. Kita vertus, niekas nesakytų, kad psichoterapija padėtų kam išspręsti klausimą, ar pragaras yra ar ne. Sunkiau skirti ribas tada, kai psichinės

problemos turi moralinius atspalvius ar atvirkščiai (neapdykanta tėvams, chroniškas melavimas, skrupulingumas, lytiniai sutrikimai ir pan.).

Aiškinant, kur prasideda ir kur baigiasi sielovados ir psichoterapijos kompetencijos, reikia pirmiausia suprasti skirtumą priemonių, kuriomis sielovadoj ir psichoterapijoj naudojamosi. Sielovada kreipiasi į žmogaus protą ir valią — tikslas yra padėti žmogui moraliniuose dalykuose tiesą suprasti ir iš tiesos plaukianti gėri aprėpti. Sielovadoje prileidžiama, kad žmogus pajėgus tiesą suprasti, kad jis atsakingas už savo veiksmus, t. y. kad jis gali laisvai gėri priimti ar atmesti. Taigi sielovada ir tegali būti pilnai efektyvi tik tada, jei protas šviesus ir valia laisva. O kai kurios jausminės ir socialinio prisitaikymo kliūtys kaip tik valios laisvę sumažina arba ir visai sunaikina, tiesų protavimą sudraiko ir todėl atsakomybę už veiksmus sumažina ar atima.

Psichoterapijos tikslas kaip tik ir yra padėti žmogui atgauti tiesų protavimą ir laisvą veiksmų pasirinkimą. Savaimė suprantama todėl, kad psichoterapijos priemonė negali būti tiesiogine apeliacija į protą ir valią, nes tai būtų pastanga atrakinti duris tokias, kuriose raktui nėra skylės. Priemonė nėra problemos priežastis išaiškinti (niekas dar neprarado nepagrįstos baimės-fobijos vien todėl, kad

SILOVADA... (iš 61 psl.)

Jam kas išaiškino, nors ir labai teisingai, kodėl jis tokią baimę turi), bet sudaryti tokią tarpasmeninę aplinką — tarp pagelbstinčio ir pagalbos ieškančio — kurioje žmogus palaipsniui gali pergyventi tam tikrus savęs pajautimo, supratimo, įvertinimo aspektus. Turinčiam menkavertystės jausmą nepakanka paaiškinti, kad jis Dievo vaikas ir dėl to kilnus, svarbus, reikalingas ir geras; jam reikia tai pajusti, išgyventi žmogiškam santykiu su jam svarbiu, jį primančiu ir jo neteisiančiu asmeniu. Šitokią aplinką ir tokią santykį žmogui pateikti ir yra psichoterapijos esmė.

Šitaip trumpai psichoterapijos tikslą ir priemonės aptariant, reikia taip pat priminti, kad psichoterapijos yra įvairių rūšių. Yra taip pat ir su psichoterapijos procesu susijusių moralinių klausimų; moralinių klausimų kyla ir svarstant pačių psichinių sutrikimų priežastis ir eigą. A-

pie tuos dalykus gal kita karta. Čia tik rūpi išryškinti vieną pagrindinę mintis: psichoterapija siekia sugrąžinti ar išauginti žmoguje kaip tik tas galias, kuriomis jis galėtų laisvai svarstyti, spręsti savo žmogiškuosius klausimus, taigi ir dvasinius, ir moralinius. Kol šitos galios sutrikusios, tiesioginės pagalbstys, taigi ir sielovada, negali būti efektingos. "Gratia supponit naturam", sako teologai — malonė remiasi prigimtimi, ją papildo, išaukština.

Taigi, kaip su ana mergaite, studentu ir naujavedžiu? Pirmu žvilgiu, tai regis sielovadinės problemos. Mergaitė, tačiau, prieš dvi savaites prarado darbą todėl, kad buvo per daug paslaugi kitiems darbininkams, kuriems tas paslaugumas buvo ne tik nereikalingas, bet įkyrus. Studentas, paaiškėjo, nesąs labai tikras, ar jis vyras toks, kaip kiti — o mažne labai moteriškas vyras. Naujavedis, per ilgą viengungystę užkariavo didesni skai-

čių merginų, ir dabar siekia "tobulai" gyventi, kad atsi-pirktų.

Jiems, be abejo, reikia sielovados, bet reikia ir prigimties darnos, kad sielovados priemonės juos pasiektų ir kad malonė ateitų. Mergaitė prašė sielovados nuo pat pradžių — jai tai buvo parūpinta. Jai buvo pasiūlyta ir psichoterapija, bet ji gavo naują darbą, ir sako — nereikia. Tikimės, kad šito darbo dėl artimo meilės nepraras, o jei praras, kad supras ir žemiškos pagalbos reikšmę ir sugrįš. Studentas kaip bažnyčios taip ir kunigo "nepernešė"; apie tai su juo ir nebuvo daugiau kalbėta. Bet vieną savaitę sako: "tarp kitko, buvau išpažinties, jaučiuos naujas žmogus". Naujavedis po pasikalbėjimo n u s k u b ė j o klausyklon melo "nuodėmės" išpažinti. Tikimės, kad kita savaitę jis sugrįš; jis psichoterapijos labai reikalingas — kaipgi vargšė žmona gali su tokiu gyventi?

POPIEŽIAUS KELIONĖ...

(iš 59 psl.)

* * *

jieng, kuri, tikime, duos atsakymą. Mes ją skelbiame su pasitikėjimu, nes ji yra žmogiška naujiena, žmogaus žodis žmonėms". Jis atkreipia pasaulio dėmesį į Kristų kaip žmogų tarp žmonių, su naujiena žmonėms. Jis apibūdina Kristų kaip tikrą brolių, bendrakeleivį ir draugą, Dievo pasiųstą į pasaulį ne jį pasmerkti, bet išganyti. Tas Kristus yra Gerasis žmonių Ganytojas. Nėra žmogiškos savybės, kurios Jis negerbė, nepakėlė ar neatpirko. Nėra žmogiškos kančios, kurios Jis nesuprato, neprisiėmė ir nesukilino.

Iš Betliejaus skambėjo Pauliaus VI žodžiai: "Jei pasaulis galvoja esąs svetimas krikščionybei, tai Bažnyčia nelaiko save svetima pasauliui, nesvarbu, kaip jis laikysis jos atžvilgiu". Šie žodžiai slepia savyje kartu ir prašymą pasauliui — klausytis Kristaus Gerosios Naujienos ir Jo balso.

Ar popiežiaus kelionė Šventoje Žemėje prisidės prie šių gražių vilčių realizavimo? Ar taikos viltis vis plačiau nušvis karų išbaimintai žmonijai? Ar susiskaldę krikščionys greitai džiaugsis visų trokštama ir Kristaus maldauta vienybės viltimi? Ar Bažnyčia pajėgs įgyvendinti savo gražiausių vilčių dvidešimtam amžiuje — laimėti modernų pasaulį Kristaus karalystei? Ar Visuotinio Susirinkimo viltis atnaujinti Bažnyčią ras pilno pritarimo ir bendradarbiavimo iš krikščionių pusės? Ar ieškos pasaulis savo giliausių troškimų pilno atsiskleidimo vienieliame Asmenyje — ar bus Kristus pasaulio viltis? Popiežiaus kelionė atkreipė dėmesį, kur ieškoti atsakymo modernų žmogų varginantiems klausimams — grįžti prie tikėjimo šaltinių, nuoširdžiai atpažinti Viešpaties pasirodymą pasaulyje, Jo mokymą, atrasti iš naujo gyvąjį Kristų.

VINCO KRĖVĖS SVYRAVIMAI IR PUSIAUSVYRA

STASYS YLA

(tęsinys iš paskutinio numerio)

KRĖVĖ PHILADELPHIJOJ

Atvykęs Amerikon, Krėvė isikūrė Philadelphijoje. Čia rado senųjų lietuvių ir naujųjų. Tarp senųjų buvo jo gerbėjų iš tolo, ne vienas jų buvo "bedievis" arba socialistas, ir Krėvė nuo jų nesišalino. Tarp naujųjų buvo ir jo buvę jauniesni kolegos humanitariniame fakultete — Salys, Puzinas, Maciūnas, Vasys. Be kitko, Krėvė čia rado ir vieną kunigą, su kuriuo artimai susibičiuliavo. Tai buvo kun. Vladas Čegis, dirbęs kitados Rusijos misijose, 10 metų sovietų nuteistas kalėti, bet 1933 su vysk. Matulioniu ir kitais kunigais išleistas grįžti į Lietuvą. Nūnai šis kunigas buvo prisiglaudęs prie lietuvių šv. Andriejaus parapijos. Būdamas aukštos kultūros, šis kunigas domino Krėvę. Jiedu nestigdavę kalbos rusų literatūros ir kitomis temomis.

Kuri laiką Krėvė gyveno beveik viename bute su dr. A. Vasium. Jau iš Kauno laikų jiedu buvo labiau suartėję. Nūnai toji artimybė pasidarė dar gilesnė. Abu buvę klierikai, nūnai eidavo kartu sekmadieniais į šv. Andriejaus bažnyčią pamaldų, o vakarop — pasivaikščioti prie meno muziejaus. Atėjęs bažnyčion Krėvė taip plačiai persižegnodavęs, kad kitiems atrodė net neįprasta. Meldėsi kalbėdamas rožinį. Kartais kalbėdavo jį ir bevaikščioldamas aplink muziejų. Dr. A. Vasys pasakoja porą įvykių:

Kartą vienas kairus lietuvis, didelis Krėvės gerbėjas, sutiko rašytoją bevaikštantį ir bekalbantį rožinį. Gal būtų to nepastebėjęs, jei tuo metu rožinis nebūtų iškritęs Krėvei iš rankų. Žmogus buvo labai nustebintas — pats vėliau apie tai pasakojo. Kitas iš pažįstamų — naujųjų tremtinių pamatė Krėvę bažnyčioje kalbantį rožinį. Parėjęs namo, pasakė savo uošviui, kuris neidavo į bažnyčią, nes nenorėjo nusidėti savajam socializmui. Šis faktas — kad Krėvė meldžiasi — socialistui senukui atrodė neįtikėtinas.

IŠ KRĖVĖS LAIŠKU KUNIGUI PIJUI

Kol Krėvė profesoriavo Pensilvanijos universitete, jautėsi veiksmingas ir viltingas. Bet 1953 birželio 24 rašo kun. Pijui:

— Gegužės 25 d. atlikau paskutinę paskaitą universitete. Manau, kad ji bus paskutinė ir mano gyvenime. Liepos 1 d. turiu dėl amžiaus visai pasitraukti. Jei būtų Lietuvoj, būčiau labiau atjautęs savo pasitraukimą, bet čia, svetimoj šaly, nepajutau liūdesio. Suprantama, nelinksma pasijusti, kad jau nesi tinkamas darbui ir todėl niekam neberekalingas. Na, bet dabar galėsiu visas jėgas ir laisvą laiką, kiek dar jo man pasilieka, pavesti kūrybai, nors gal ir ji niekam nebus reikalinga. Vanitas vanitatum et omnia vanitas (Tuštybių tuštybė ir viskas tuštybė — S.Y.).

Kai pagalvoju visas gyvenimas atrodo viena ištisa klaida. Ne tuo keliu eita, kuriuo eiti turėjau, bet dabar vėlu apie tai galvoti — kelias išeitas ir jo galas nebetolimas.

Kitame laiške, 1954, sausio 10, prasitaria apie savo savi-jautą:

— Nors čia lietuvių yra gerokai, bet negaliu pasakyti, kad aš nesijaučiu vienišas. Bet tai, suprantama, pareina nuo mano amžiaus ir nesugebėjimo pasiduoti naujoms pažiūroms į gyvenimą. Mano siela nesugeba nei priimti "amerikoniško" gyvenimo, jo pažiūrų, nei prisitaikinti. Manau, kad mano amžiuje, aš ir Lietuvoje būčiau tiek pat vienišas, nes dabar kiti laikai ir kitaip galvoja jaunesnieji... Savo srityje, literatūriniame bare, irgi sunkiai sekasi — nežinau, ar geriau pasakius, nesuprantu, kam reikalinga mano kūryba. Ji tiek svetima šiems laikams. Be to, anksčiau kūrėu širdim, dabar tenka kurti galva, o tai visai kas kita. Šalta išgalvota, "išstenėta" kūryba nepatenkina ir patenkinti negali nei manęs, nei kitų, siela jaunesniųjų.

Pabuves Amerikoje porą metų, Krėvė 1949 m. gegužės mėn. panašiai rašė kun. Pijui:

— Aš čia jaučiuosi žymiai blogiau, negu Glensbache, ne materialiai, bet moraliai...

Kun. St. Ylos knyga "Dievo Sutemose", leidžiama "Tėviškės Žiburij", netrukus pasirodys spaudoje.

KELEIVIS: *Aš nesu tavo nei draugas, nei brolis ir net nežinau, kas esi ir kas tave privertė tyruose slapstyti ir alkį kęsti.*

JEŠUA: *Ne žmonės. Dievo Amžinojo ranka nukreipė čion mano žingsnius, kad per tyrumų tylą prabiltų į mano širdį Jo tiesos žodis.*

KELEIVIS: *Dar geriau, kad ne žmonės, bet Amžinasis. Ir mane, matyti, kažkokia galia čion vedė, gal tam, kad tave vieno nepalikčiau tyruose ir išgelbėčiau tavo gyvybę; ryt rytą, kai per naktį atsilsėsiu, pasodinsiu tave ant asilo, nes pėsčias eiti nepajėgsi, ir nuągsiensiu pas žmones, kur atsigausi ir galėsi grįžti namo ir imtis sau įprasto darbo. Juk iš tėvų esi paveldėjęs kurį amatą? ...*

JEŠUA: *Mano tėvas dailidė, ir aš padėdavau jam darbuose.*

KELEIVIS: *Geras, labai geras užsiėmimas. Ir garbingas ir žmoniems naudingas. Laimingesnis būsi, jei dirbsi savo darbą su tėvu, negu tyruose ieškojęs, ko surasti negali. Iš visos širdies tau patariu. Pagalvok tik, kas su tavim būtų atsitikę, jei aš čion nebūčiau paklydęs? Valgyti neturi ko, tyruose nesurasi nieko, kuo galėtum maitinti savo kūną.*

JEŠUA: *Negąsdink manęs ir negundyk mano sielos veltui, keleivi. Dievas mane globoja.*

KELEIVIS: *Negundau, tik noriu grąžinti tave tavo tėvams ir žmonėms, kad tavo kūnas netaptų laukinių žvėrių lobiu — grįžk pas tėvą savo ir motiną savo.*

JEŠUA: *Mano Tėvas yra danguje, ir ateity veiksiu, ką man Jo balsas nurodo.*

KELEIVIS: *Tasai Tėvas, kuris yra danguje, nemėgsta su tokiais, kaip mes kalbėtis. Bet jei su tavim kalbasi, nu ... (krypteli pečiais).*

JEŠUA: *Kas nori klausyti Dievo balso, tasai jį girdi.*

KELEIVIS: *Gal kas girdi, bet aš negirdžiu. Ką gi tau tasai balsas liepia?*

JEŠUA: *Skelbti, kad Amžinasis yra Meilės Dievas, ir tiesti kelius į Jo karalystę.*

Iš Vinco Krėvės "Dangaus ir žemės sūnų"

Glaserbache jaučiausi kaip tarp artimiausių draugų Lietuvoje, lyg namie. O čia dvasinis šaltis viešpatauja, net į bažnyčią nueit nemiela... Čia ne kaip pas mus Lietuvoje. Velykos čia beveik nešvenčiamos. Net pas katalikus šios šventės nesusijusios su jokiomis tradicijomis — praslenka kaip paprastas sekmadienis.

Rašytojas grįžta prie Vely-

kų minties, sveikindamas kapelioną 1953 metų pavasarį:

— Leiskite Jus pasveikinti Kristaus prisikėlimo švenčių proga ir palinkėti Jums susilaukti sveikam ir mūsų Tėvynės prisikėlimo dienos ir pamatyti ją prisikėlusią savo akimis... Aš čia nejaučiu to, ką jaučiau tenai (Lietuvoje), Velykų laukdamas, ir net ilgų jų jausmų ir nuotaikų.

PRISIKĖLIMAS IR MIRTIS

Ilgėdamasis religinių pergyvenimų, kaip Lietuvoj — jaunystėj, Krėvė, be abejo, jautė, jog kažko dar trūksta jo paties asmeniniam prisikėlimui. "Matyt, labai esame Dievui nusidėję, kad išblaškė mūsų tautos sūnus po visus pasaulio kraštus kaip žydus" — rašė kun. Pijui. O Krėvė giliai ti-

kėjo, kaip toliau matysime, Dievo teisingumu ir kartu galeistingumu. Trūko tačiau vieno akto, kuris atlaisvintų jo paties neramią širdį. Sunkus turėjo būti šis aktas, kad jo neatliktu nei pas labiausiai pamiltą kun. Pijų, nei pas labai gerbiamą ir mėgiamą kun. Čegi. Reikėjo ligos ir pasiruošimo operacijai, kad pasinaudotų lenko — ligoninės kapeiono patarnavimu.

Kai prieš pat operaciją atėjo jo aplankyti žmonelė Marija, negalėjo pažinti savojo Vinco.

— Mane iš karto nustebino jo išvaizda, — rašo jinai laiške. — Tokio džiugaus jo dar nebuvau mačiusi.

— Koks aš laimingas, Marija, koks laimingas!

— Kas atsitiko, Vinciai?

Ir jis trumpai papasakojo žmonai, kaip jį lenkas kunigas išklauses išpažinties ir davęs išrišimą.

KARSTE SU ROŽINIU RANKOSE

Kai po keleto mėnesių — 1954 m. liepos 7 d. Krėvė mirė ir į jo rankas buvo idėtas tas pats rožinis, kurį jis gavo dar Glasenbache ir kuriuo ne kartą meldėsi, kai kas dar bandė piktintis.

— Lyg netiktų Krėvę ženklinti rožiniu.

Manyta, kad kunigai ar šeima panorėjo tradiciškai papuošt mirusį, kuris deja, nebegalįs tam pasipriešinti. Kitiems, išgirdusiems, kad Krėvė laidojamas bažnytiškai, gal dar labiau atrodė keista. Šitai įausdamas laidotuvių pamokslininkas rado reikalinga priminti viešumai dar nežinomą faktą, jog Krėvė ir sakramentiniu aktu užsitarnavo būti laidojamas kaip formalus Bažnyčios narys.

Pamokslininką parinko pati Krėvės šeima — ne kun. Vla-

da Čegi, nes šis jau buvo miręs. Taip pat ne kun. Pijų, nes šis buvo pertoli, Oregono valstybėje. Ši privilegija teko mažai pažįstamam kunigui, kuris tik porą kartų tebuvo svečiu pas Krėves Philadelphijoje. Abiem atvejais Krėvė ir žmonelė Marija buvo labai savi ir mieli, tartum senam, geram pažįstamam. Gal tas savumas buvo paruoštas vieno įvykio. Prieš Krėvę, kaip "tautos išdaviką" pirmame bolševikmetyje, buvo pradėta akcija Amerikos "Vienybėje" dar 1946 metais. Tą straipsnių akciją užvarė iš Paryžiaus asmuo, kitados pats buvęs kultūrbolševikas.

Gal nevisi žinojo, kaip Krėvė apgailestavo aną savęs įvėlimą į komunistinį tinklą ir kokia asmenine rizika iš to tinklo pasitraukė. Ne jis vienas buvo įveltas sovietinén politikon, bet, va, jis vienas pradėtas suniekinti. Prieš tą Krėvės niekinimą išėjo pirmas pasisakyti minėtas kunigas. Tai buvo Hanau, susirinkus gausiam lietuvių žurnalistų būriui į pirmąjį suvažiavimą tremtyje.

Kai Krėvė buvo pašarvotas lietuvių šv. Andriejaus bažnyčioj, pamokslininkas, be kitko, kalbėjo:

— Krėvės gyvenimas buvo pašvęstas darbui — kukliam, nuošaliam, nesimetančiam į akis, neieškančiam pagyru, reklamos, įvertinimo. Jisai, kaip kunigas savo pašaukimo aukštumoje, gyveno dvasine dinamika, mažai kam žinoma, tik iš darbų sumojama. Krėvė buvo krikščionis savo dvasia, raštais, gyvenimo ir reiškimosi būdu. Savu laiku gal buvo atitolęs nuo krikščioniškos formos. Bet ir čia jis ieškojo derinio, ir jam nebuvo sunku jį atrasti. Nesunku dėl to, kad neiškreipė pirminės savo dvasios, nesulaužė savo tautines

prigimties, neišsigynė savo tėvų religinio palikimo, nesusigundė bedvasiam materializmui. Jis nenusigrėžė — nenusidėjo Šv. Dvasiai ir neužtrenkė sau kelio susirasti derinį tiesoje ir dvasioje.

KRĖVĖ TIKĖJO IR PRANAŠAVO

Vienas vėlionies laiškas, rašytas 1947 spalio 20 iš Amerikos į Austriją ten pasilikusiam kun. Pijui, bene labiausiai reikšmingas tikinčiojo lietuvių rašytojo dvasiai. Pirmiausia Krėvė jaudinosi dėl išblaškytos savo tautos:

— Matyti, labai esame Dievui nusidėję, kad išblaškė mūsų tautos sūnus po visus pasaulio kraštus kaip žydus. Tik žydai tūkstančius metų išliko žydais, nenustojo savo tautybės, o mes? Manau, kad maža tik dalelė, labai nežymi, sugrįš į savo kraštą, o kiti ištirps svetimose jūrose, kaip tirpsta ir čia, Amerikoje.

— Aš giliausiai tikiu, — toliau rašo Krėvė — kad ateis teismo diena visiems galingsiems, nusidėjusiems ir Dievo, ir žmonių įstatymams, vieniems, kad dėl savo egoistinių tautinių siekimų prekiauvo kitų laisve ir gyvybe, viena skelbdami, priešinga vykdymai. Kitiems už jų žvėriškumą. Man atrodo, kad toji diena jau nebetolima. Dievas yra teisingas ir galeistingas. Surasime, turime surasti pas Jį ir pasigailėjimą ir teisingumą. Nuskriaustieji turi būti atlyginti už skriaudas, už ašaras, už nekaltai praliėtą kraują. Nusikaltę ir pavieni vadai ir tautos turi gauti atpildą pagal savo darbus. Ir fariziejai ir budeliai. Kurių kaltė didesnė, tenusprendžia Amžinasis Teisėjas. Bet man atrodo, kad fariziejai kaltesni, nes jie, kaip Judas atidavė į budelių rankas išstisęs tautas.

Viena labiausiai gyvenimiškų dorybių yra kantrybė. Nėra juk dienos, kada mūsų kantrybė nebūtų bandoma, nes nėra ydos, kuria būtume labiau kasdien gundomi, kaip nekantrybe. Toji dorybė ir jai priešinga yda yra gyvenimiška dar ir ta prasme, kad jos turi artimo ryšio su pagrindine krikščioniško gyvenimo dorybe — artimo meile. Negalime juk artimą mylėti, jei nepakėsime to viso, kas mums jame nepatinka. Antra vertus, nekantrumu lengviausiai ir dažniausiai artimo širdį nulūdiname, iškaudiname ir sudrumsčiame — artimo meilei nusikalstame. Štai kodėl šioji tema yra svarstyтина.

KAS YRA KANTRYBĖ

Kantrybė yra susivaldymas ir ramybė priešingumų, prieštaravimų ir kančios akivaizdoje. Tai dorybė, kuri įgalina mus, su tais priešingumais susidūrus, ne tuojau reaguoti, bet uždelsti, kad tų priešingumų sužadintas dvasios neramumas aprimtu, kad tuo būdu reakcija sušvelnėtų, kad ji, ramybės praskiesta, virstų labiau apgalvota ir išmintinga. Tai budrus prailgintas nutilimas, kad kuriuo nors netinkamu būdu nepasireikštume, kai esame susierzinę ar suezrinti.

Tad matome, kad kantrybė yra savęs nugalėjimas, kuris be pasiaukojimo, taigi, be didesnės ar mažesnės kančios, neįmanomas. Todėl daugelyje kalbų, jau pats žodis “kantrybė” yra giminingas žodžiui “kančia”. Juk lotynų kalboje žodis “patientia — kantrybė” artimas žodžiui “pati — kentėti”. Panašiai, prancūzų kal-

boje “patience — patir”, lenkų kalboje “cierpliwosc — cierpiec”, vokiečių “Geduld — dulden” ir t. t.

Kantrybė nesyki vadinama dar nuolaidumu, nuolankumu, nes nėra kantrybės be nuolankumo, o nekantrumas juk yra užgautos savimybės — taigi, puikybės — pasireiškimas

Kantrus žmogus, jei prakalba, pasižymi žodžių taupumu. Štai ir dieviškos kantrybės pavyzdys Jėzus Kristus savo kančios metu vos tik keleta sakinių ramiai teištare. Pabrėžiu — “ramiai”, nes nekantrumas greičiausiai prasi-veržia pakeltu piktu balso tonu ir užgaunančiais žodžiais.

Kantrus žmogus kentėdamas nemurma, nesiskundžia, paguodos bet kur neieško. Jis savo kančios kitiems neužkrauna; dėl jos neverčia kitų kentėti. Kasdieniam gyvenime pusiasvyros nenustodamas, visiems pasilieka švelnus. Tokiai visada lygiai nuotaikai reikia dvasios stiprybės. Todėl kantrybė, kaip ir kiekviena dorybė, yra stiprybė; tuo tarpu nekantrumas, kaip nesusivaldymas, yra silpnybės pasireiškimas.

Krikščioniškos tobulybės mokytojų tvirtinimu, kantrybė yra gyvenimiškas Kristaus reikalautas kasdieninis kryžiaus nešimas, nemalonumas, pažeminimus ir užgavimus ramiai pakeliant. Anot jų, kantrybė yra paties Dievo iš mūsų reikalaujama atgaila už nuodėmes. Jei savo nuodėmėmis provokuojame Dievo kantrybę, kuri taip kantri, tai iš savo pusės į Dievo kantrybę turime atsakyti sava kantrybe, atsimindami savas kaltes. Jei Dievas mus pakenčia ir mes

pakėsime kitus. Tad nekantrumas yra nekrikščioniška nuotaika, nes ja bandoma numesti nuo savęs Apaizdos mums dedamą kryžių, siunčiamą atgailą kančios pavidalu.

KANTRYBĖ GYVENIME

Kantrybė pasireiškia įvairiomis gyvenimo progomis. Jos reikia visur ir visada. Reikia kantrybės su savim, reikia ir su kitais. Su savim — kai sergame, kai neužmiegame, kai nervai įtempti, kai liūdesio ir vienatvės priepuoliai drasko širdį. Ir su kitais — kai kiti mūsų nesupranta ir užgauna, kai nuolat tas pačias jų ydas, keistenybes matome, kai su jų skirtingu dvasios pasauliu ir galvosena susiduriame. Šv. Povilas laiškuose efeziečiams ir kolosiečiams ragina “pakęsti vieni kitus”, t. y. skaitytis su vienas kito ydomis bei trūkumais ir mokėti sugyventi su žmonėmis tokiais, kokie jie yra.

Susidurdami su įvairiais žmonėmis, galime surasti jų tarpe ir tokių, kurių perdidelis, kartais liguistas, jautrumas sumažina jų kantrybės pajėgumą. Taip pav. Šopenas, jo draugų liudijimu, buvo nežmoniškai jautrus, kuriam mažiausias dvasinis palietimas galėdavo virsti žaizda, o mažiausias triukšmas — perkūno trenksmu. Tokių žmonių kantrumas, nelengvai iškovojamas, pasidaro ypatingai vertingas. Lėti žmonės, mažesnio jautrumo ir tingaus reagavimo, būna kantresni, nes kantrumas jiems nedaug kainuoja.

Perdaug ilgas ko nors laukimas, perdidelis ilgesys, beviltiškumas ir dvasinis nuo-

vargis išsemia psichinę energiją ir iššaukia polinkį į nekantrumą. Panašiai, negalėjimas susikalbėti ir išsiaiškinti, virtęs ginčų, atmosferą įelektrina ir kibirkštys pradeda spragsėti. Politiniai gi ginčai gali virsti tikra audra.

O yra juk ir tokių nuolatinių gyvenimo stovių ir aplinkybių, kai nervai visada įtempti. Tokiems stoviams pakęsti nekartą reikia viršžmogiškos kantrybės. Yra aplinkybių, kurios neduoda žmogui gyventi, kurios jam atima jėgas savo pareigas eiti. Jei, pavyzdžiui, kas gyvena tokiuose namuose, kur kasnaktinis triukšmas jam visai atima miegą ir tuo būdu padaro jį nedarbingą, tokiu atveju ir heroiška kantrybė nieko nepadės ir žmogaus neišgelbės. Negalint tada kitaip susitvarkyti vietoje, tenka tokiam žmogui ieškoti kitos gyvenimo aplinkos.

Gyvenimiškai imant, visi apie visus turime galvoti, kad, kaip žmonės, esame trapūs stikliniai indai, kurie, susiliesdami ar susidurdami, visada gali nekantrumu suskambėti ir iskiilti. Todėl turime, vieni su kitais skaitydamiesi, atsargiai elgtis. Nevisi esame mimozės, kurių lapeliai palietus susiglaudžia, bet mūsų tarpe yra tokių, kurių sunkūs ir įtempti išgyvenimai neviena šiandien pilną pusiausvyros, rytoj gali paversti ligoniu be pusiausvyros.

REIKIA KANTRYBĖS

Kantrybės reikia, nes ji stovi žmogaus garbės sargyboje, įgalindama žmogų save kontroliuoti ir valdyti. Jos reikia, nes ji, išlaikydama dvasios ramybę, padeda žmogui blaiviai ir tvarkingai protauti. Todėl tik kantrus žmogus tegali pasireikšti kaip pilna asmenybė, kuri nėra ūpo, susierzini-

mo ir aistrų blaškoma. Ne-kantrumas gi drumsčia ir žemina žmogų, nes trukdo blai- vų protavimą, pratrūksta ne- taktu, šurkštumu ir neteis- bėmis, kurie labiau nuvertina taip besielgianti, negu užgau- namąjį.

Nekantrumas pasireiškia taip pat ir skubėjimu, kuris žmogų išblaško. Išsiblaškęs gi žmogus jau negyvena ra- miomis savo dvasios gelmė- mis, taigi tokiom valandom jis darosi mažiau žmogus. To- dėl ir šiuo atžvilgiu nekantru- mas pažeidžia žmogaus verty- bę.

Joks didelis darbas nėra ga- limas be išvermės. Išvermė gi neįmanoma be kantrybės, nes išvermė ir kantrybė yra beveik sinonimai. Todėl kantro- rybė yra didingumo motina.

Be kantrybės neįmanomas gyvenimas su žmonėmis, nes be jos nėra galima jokia dorybė, kurios sugyvenimą pagrindžia. Ydų pilnas žmo- gus yra aštriai kampuotas; jis visiems užkliūna, nes jis vi- sus užkliudo. Kantrybė sau- goja mus, kad nepatektume į visuotinį karo stovį su visais, nes ji pažaboja pykčio prasi- veržimus, kurie skaldo ir sprogdina visuomenę.

F. W. Faber sako, kad "kantro- rybė yra trumpiausias kelias nugalėti egoizmui" — tai nekrikščioniškiausiai nuotai- kai, kuri juos pačius perdaug "apšviesdama", Dievą ir arti- mą aptamsina, į Dievą ir arti- mą kelius pastoja ir tuo būdu svarbiausią krikščioniškąjį — Dievo ir artimo meilės įsaky- mą padaro negalimu. Kantry- bės aktais, pakentimais to, kas mums nepatinka, mes ati- mame egoizmui maistą, t. y. malonumus, kuriais maitinda- masis jis auga ir tarpsta. Kantrybe skaitydamiesi su ki- tais žmonėmis, su jų skirtingu būdu ir nuotaikomis, mes ug-

dome altruizmą savyje ir pa- sidarome sugyvenami. Tuo tarpu mes esame suleptę, kai teisine savo ydas ir nu- sikaltimus, juos pateisindami savo liguistumu. Tai, kas juo- da, išbaltiname. Nenuostabu tad, kad šiandien "nėra" ne- kantrių, visi yra tik "ner- vuoti".

Tos visos mintys mums pa- deda nujausti, koki svarbų vaidmenį vaidina kantrybė mūsų krikščioniškame ir žmo- giškame gyvenime. Čia supra- sime, kodėl Išganytojas nuo- latiniu atlaidumu ragino tą dorybę ugdyti ir kodėl Petra mokė, kad mus užgavusiam artimui reikia ne septynis, bet septyniadešimt septynis kar- tus atleisti (Mat. 18, 21-22).

* * *

Kalbėdami apie kantrybę, čia galvojame apie pakentimą tokių erzinančių ar mus kankinančių stovių, kurių negali- me ar beveik negalime iš- vengti. Tokius "negalimus" momentus kantrybė įprasmina ir juos, teologiškai kalbant, nuopelnais paverčia. Tačiau, čia mes nesakome, kad kitų nedorybę ar neteisybę turime visada be pasipriešinimo tyliai kęsti. Prieš kitų nedorybę ar neteisybę galima ir kai kada reikia protestuoti, leistiniais būdais prieš jas kovoti ir joms kelią pastoti, nes yra at- veju, kur pasyvumas reikėtų bent dalinį dalyvavimą kitų nedorume.

Kovoti prieš didelę asmenišką kančią galima ir reikia, nes perdidelė kančia gali mus sužlugdyti. Su didelėm kan- čiom laisvai sutikti, jomis ne- sikratyti ir net noriai priimti tegali tik ypatingos Dievo ma- lonės ir heroiškos nuotaikos lydimi žmonės. Tokią nuotai- ką parodė pasauliui popiežius Jonas XXIII, kuris savo skaus- mingoje ligoje atsisakė imti skausmą lengvinančių vaistų.

RAIDŽIŲ RINKTINĖS

PUIKI KNYGA VAIKAMS

Nijolė Jankutė. **ŽEBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE.** Išleido L. S. S. Kernavės Tuntas Čikagoje 1963. Iliustruota V. Varaneckaitės - Aleknavičienės. 72 puslapiai.

Nijolės Jankutės knyga — tai lyg dulkių nuvalymas nuo apsinešusių akinių — aplinkoj vėl matai grožį, kuris taip kasdieniškai nuostabus, kaip saulėtekis. Autorės šviežiai žvilgsnis gamton, jautrumas detalėm ir grožiui padaro šią knygą būtina visiems tėvukams ir tėvams, kurie pasakoją pasakas, ir paaugustems vaikams, kurie jau patys skaito.

Sutinkam mes išdykėli katiną Žebriuką (kuris, nors švarą mėgsta, bet juodos nusytės nusipraust negali), laimingai gyvenantį pas Mildutę, apsupimą draugu: šuniuko Am-Am, žuvytės Burbulytės ir ištikičiausio draugo padaužos žvirblio Akiplėšos. Išvažiuoja kartą visa šeima miškan iškylauti. "Kas yra miškas?" galvoja miesčionis Žebriukas. "Ar jis minkštesnis už mano guolį? Skanesnis už pieną? Didesnis už Mildutės kiemą?" Ir prasideda Žebriuko nuotyčiai. Jo atrastasis miško pasaulis tikrai nuostabus: pradedant genio Tuk-Tuk pietavimu, gražuolio drugelio Linksmučio nuostabia savo trijų gyvenimų istorija, sraigės Greitutės sutikimu (Žeb-

riukas tikras, kad ji iš kitos planetos — kaip televizija rodo), kiškių Pūku dvynuku krikštynoms ir nuostabiosios linksminimo šaknelės atradimu, gėdinga miško pelės Šmikštuko apgaule, nelaime duobėje ir nepaprastai simpatingų rakūnų Smalsučių pagalba ir baigiant saulės tekėjimo pergyvenimu. Pagaliau palydim surimtėjusi Žebriuką namo pas Mildutę ir paliekam galvojantį apie mišką, kuris nėra minkštesnis už jo guolį nei skanesnis už pieną, tačiau didesnis už Mildutės kiemą ir pilnas nuostabiausių gyventojų.

Knyga skiepija meilę gamtai, atvirumą kasdienos grožiui, artimo meilę ir išvermingumą.

Išleidimas ir iliustracijos patrauklios. Didelis plusas — plaunami viršeliai. Nekantriai laukiam daugiau tokių knygų. S. P.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

ART COLLECTION of the Lithuanian Franciscan Fathers. Edited by Paulius Jurkus. 1963.

Monumentalinis albumas lietuvių dalininkų kūrinių, esančių Tėvų Pranciškonų nuosavybėje. Įvadą parašė Paulius Jurkus. Angliškas vertimas Joseph Boley. Fotografijos Vytauto Maželio. Reprezentuojami P. Augiaus, A. Blato, A. Elskaus, M. Dobužinskio,

A. Galdiko, Č. Janušo, V. K. Jonyno, V. Kasiulio, A. Kašubienės, V. Kašubos, P. Kiaulėno, Z. Kolbos, J. Muloko, B. Murino, J. Paukštienės, J. Pautieniaus, V. Petravičiaus, P. Puzino, V. Rato, J. Subačiaus, A. Tamošaitienės, A. Tamošaičio, A. Vaikšnoro, A. Valeškos, T. Valiaus, A. Varno, R. Viesulo, L. Vilimo, V. Vizgirdos ir K. Žoromskio darbai.

Jeronimas Ignatonis. LŪZIAI. 1958 m. "Draugo" premiją laimėjusio autoriaus antrasis romanas, kuriame vaizduojamos šių laikų išeivių dvasinės problemos ir moraliniai lūžiai. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Aplanką piešė Paulius Jurkus. 301 psl. Kaina 3 dol.

Alfonsas Tyruolis, METŲ VINGIAI. Rinktinių eilėraščių rinkinys. Išleido Lietuvių Knygos Klubas. Aplanką piešė Paulius Jurkus. 176 psl. Kaina 3 dol.

LIETUVIAI ARGENTINOJE. Rosario Lietuvių Bendruomenės leidinys. 1963. Iliustruotas albumas apie Argentinos lietuvių veiklą Rosario, Buenos Aires, Kordobos ir Berisso miestuose. Leidėjai — Jurgis Brizgys ir Jonas Papečkys.

KARYS. Pasaulio Lietuvių Karių - Veteranų mėnesinis žurnalas. 1963. Gruodis. Leidžia L. V. S. Ramovė, Niujorko Skyrius. Redaguoja Z. Raulinaitis.

EKRANO MIRGESY

KORNELIJUS BUČMYS, O. F. M.

THE VICTORS

Karo įvykiai ir kariškių žygiai filmuose retai kada pateikiami objektyvioje šviesoje, pavaizduojant kuri atskirą laikotarpį ar mūšį. Prie ne daugelio objektyvumo pavyzdžių priskaitytinas filmas "The Longest Day", kuriame su chronologišku ištikimumu iki smulkmenų pavaizduojama sąjungininkų invazija Normandijon. Dažniausiai kariniai filmai perkraunami "mūsiškių" pergalėmis, prieš karius parodant naivioje, net komiškoje formoje. Tokios rūšies filmai siekia vien pigaus žiūrovų prablaškymo. Neretai pasitaiko ir propagandinių teigimų. Besistengiant kuo labiau įteigti taikos idėją, karas pristatomas visame savo brutalume. Prie tos paskutinės kategorijos priklauso ir "The Victors".

Carl Foreman, 49 m. amžiaus, buvęs žurnalistas, labai sėkmingai pasireiškė talentingame filmų tekstų paruošime, o vėliau ir pačioje gamyboje. Jo teksto dėka vakarietiškas filmas "High Noon" su Gary Cooper tapo savo žanre klasikiniu pavyzdžiu. Tarp kitų jo laimėjimų pažymėtini filmai: "Champion", "The Men", "Home of the Brave".

1950 m. senatoriui Joe McCarthy pradėjus valyti Hollywoode filmų pramonę nuo komunistinio elemento, tarp įtariamų asmenų pateko ir Foreman. Prieš karą jis buvo dalyvavęs kairiųjų susirinki-

muose, gi senatoriaus veiklai taip pat nesutiko kooperuoti. 1952 m. išvyko Anglijon ir sėkmingai paruošė tekstus bei pagamino "The Key" ir "The Guns of Navarone". Dėl įtariamų politinių motyvų kai kurios bendrovės iš viso atsisakydavo priimti jo tekstus. Tad jo vardas likdavo neminimas, kaip pav. "The Bridge on the River Kwai" atvejuje.

Kiek ilgiau sustojau apibūdinamas autorių, nes tai gal kiek labiau padės susipažinti su pačiu filmu. "The Victors" yra filmas, kurį Carl Foreman ne tik pagamino ir kuriam paruošė tekstą, bet tai yra ir jo kaip režisoriaus debiutas.

Be kelių minučių tris valandas besitęsiančiame epinia-me filme Foreman stengiasi praveisti mintį, kad karas yra pats biauiausias žmonijos veiksmas, nužeminąs tiek nugalėtojus, tiek pralaimėjusius iki tos pačios niekšiškos gėdos. Lyg kad dar labiau sustiprintu savo teigimą, režisorius skirtinguose epizoduose pakartotinai vis priveda prie tos pačios išvados.

Filmo rėmams Foreman pasirenka amerikiečių karių būrį ir nuo kovų 1942 m. Anglijoje veda juos per Italiją, Prancūziją, Belgiją į padalin-tą Berlyną. Tarp atskirų epizodų imaišomos vaizduojamo laikotarpio kino naujienų kronikų ištraukos. Pavaizduojant įvairius civilinio gyvenimo banalumus, lyg ir su ironija žiūrovai paruošiami naujam karinio filmo epizodui.

Amerikos kariai pavaizduojami visiškai ne karžygių formoje. Filme jie daugiausia laiko ir energijos praleidžia smuklėse ir su moterimis. Iš kitos pusės — civiliniai gyventojai ar tai Sicilijoje, Belgijoje ar Vokietijoje godžiai domisi amerikiečių maisto produktais, nesiskaitydami su išigijimo būdu ar kaina. Pav., vokiečių tėvų pora nuduoda nesuprantą tikrosios padėties, kai viena jų dukterų pasiduoda amerikiečiui, o kita rusų kariui už juodos rinkos produktus.

Kariškose scenose pasitaiko jautrių, bet taip pat ir sukrečiančių momentų, pav., dviejų žvalgų abipusis baimės prisipažinimas orinio puolimo metu; vaikai, beiešką grobio tarp kritusių karių; apstulbinti amerikiečių karių veidai, kai prancūzai sunaikina pasiduodančius vokiečių karius ir t.t. Viena šurpi scena, kurioje karys atranda savo seržantą ligininėje su klaidai sužalotu veidu, be nosies ir be vienos akies daugiau pasako apie karo žiaurumą, negu ilgi itikinėjimai.

Filmo eigoje įtrauktas ir dezertyro sušaudymas. Tai lyg ir primena vienintelį įvyki amerikiečių kariuomenės istorijoje nuo civilinio karo, būtent, už dezertyravimą yra buvęs sušaudytas tik vienas karys — Eddie Slovik 1945 m. sausio 31 d. Prancūzijoje. Tačiau ir šiame filmo epizode Foreman nepagaili ironijos — sušaudymas vyksta Kalėdų

naktį, iš tolimesnio radijo garsiakalbio sklindant Frank Sinatra išpildomai kalėdinei giesmei.

Net ir pati pabaiga neįtikinanti ir bereikšmė: rytinio Berlyno tuščioje gatvėje amerikietis susitinka rusą, abu šaukia vienas kitam nesuprantama kalba, kol itūžė dvikovoje vienas kitą užbado peiliais. Ar čia buvo autoriaus persąma mintis, kad nugalėtojai dėl susipratimo ir susivaldymo stokos sunaikins vienas kitą?

Vaidybon gausiai suburta didesnio vardo artistų. Sėkmingiau ir labiau įtikinančiai pasirodo George Peppard, Eli Wallach, Vincent Edwards (televizijos "Ben Casey"), George Hamilton. Trumpesnėse, epizodinėse rolėse pastebimi Peter Fonda, Albert Finney, Mervyn Johns, Rosanna Schiaffino, Jeanne Moreau, Romy Schneider, Elke Sommer, Melina Mercouri ir kt.

Šiame žiauriame ir niūriame filme Carl Foreman nori paskleisti taikos idėją, bet tai atlieka su gausia neapykanta. Laisvę ir tiesą beginančių karių heroizmas nuvertinamas ir net pajuokiamas. Filmą toleruotinas tik suaugusių žiūrovų publikai.

LADYBUG, LADYBUG

Pereitais metais kukliomis priemonėmis Frank ir Eleanor Perry pastatytas filmas "David and Lisa" savo nuoširdumu ir artistišku žymiai pakilo virš bendro filmų vidurkio. Filmą labai teigiamai įvertino ne tik kritikai ir meniškiesnių filmų mėgėjai, bet buvo susilaukta ir gana palankaus plačios publikos priitarimo bei keleto premijų festivaliuose.

Prieš keletą metų Kalifornijoje įvykęs tikras atsitiki-

mas buvo aprašytas Lois Dickert. Tai suteikė pakankamai medžiagos išvystyti naujo filmo tekstą, kurį paruošė ta pati Eleanor Perry. "Ladybug, Ladybug" surežisavo jos vyras Frank. Autoriai bando pa-vaizduoti vaikų pergyvenimus ir baimę atominio karo atveju.

Mokykloje per klaidą paskelbus aliarmą, kad valandos tarpe lauktinas atominis užpuolimas, kyla sąmyšis. Nors šiaip gana moderniai įrengta mokykla turi tik vieną telefoną, nėra nei radijo, nei pakankamų transporto priemonių vaikams išgabenti. Vaikai išsiunčiami namo, mokytojams globojant atskiras grupes. Daugiausia žiūrovų dėmesio nukreipiama į vieną tarp 7 ir 12 metų amžiaus mokinių grupę. Ilgokoje kelionėje vaikai diskutuoja rimtus klausimus, bet taip pat imaišo ir visiškai vaikiškų problemų, pav., šalia mirties ir visiško sunaikinimo galimumų svarstymų viena mergytė rūpinasi apie savo akvariumo žuvytės likimą. Mokykloje pasilikęs vedėjas, jo nėščia sekretorė, meno mokytojas ir vienas berniukas pagaliau sužino apie aliarmo klaidingumą ir stengiasi paskleisti šią naują žinią, tačiau niekaip nepasiekia žiūrovų sekamos vaikų grupės. Šios grupės vaikai namuose paskleidžia siaubą ir paniką. Kai kurie vaikai prašo prieglaudos turtingos mergaitės slėptuvėje. Viena iš mergaičių į slėptuvę nepriimama, blaškosi po laukus, kol pagaliau pasislepia, užsidarydama apleistame šaldytuve.

Autorių noras parodyti žiūrovams atominio karo baisumą, pateikiant baimės ir bejėgiškumo jausmus vaikų bei mokytojų laikysenoje, kuri galėtų būti visų taip pajaučiama ir pergyvenama panašiam atvejyje, laikytinas tik dali-

nai pavykusių. Toli nuo "David and Lisa" poetiškumo, "Ladybug, Ladybug" yra daug kur neišlygintas dramatiškumo ir pernelyg prozaiškas.

Visų vaidybą savo nuoširdumu pralenkia Marilyn Rogers — mergytė, kuriai buvo atsakyta apsauga slėptuvėje. William Daniels, Kathryn Hays, Jane Hoffman ar Nancy Marchand, paminint bent svarbesnius vaidmenis atlikusių, pateikia įvairius suaugusiųjų baimės ir išgąščio aspektus.

Tikrai meniška nespaltota fotografija. Robert Cobert muzikinis palydėjimas gana melancholiškas, daugiausia naudojantis fleita ir styginiais instrumentais. Filmas gal kiek sudomins suaugusius ir subrandusį jaunimą.

HIGH AND LOW

Iš palyginamai banalaus siužeto apie vaiko pagrobimą ir pareikalavimą už jo gražinimą aukštos sumos Japonijos filmų genijus Akira Kurosawa sukūrė tikrai puikų ir įdomų filmą (apie šio režisoriaus filmą "Sanjuro" žr. "L. L." š. m. nr. 1). Parodęs savo sugebėjimus vakarietiškuose samurai stiliaus filmuose, Kurosawa moralinių paradoksų ir socialinių santykių bei luomų problemas bando spręsti moderniajame šių dienų Japonijos fone.

Pasinaudojant Ed McBaine detektyviniu romanu "King's Ransom", pats režisorius su dviem pagalbininkais paruošė filmo tekstą, įvesdamas originalių pakeitimų.

Stambaus batų fabriko vadovybė nesutaria dėl gaminių batų kokybės. Gondo, vienas iš stambiausių bendrovės šulų, nesutinka mažinti kainos ir gaminti menkaverčius pro-

duktais. Kiti pagrąso jį išstumti iš bendrovės, bet Gondo, surinkęs visą savo kapitalą, pramato slapta pirkti papildomą akcijų skaičių ir perimti visą bendrovę į savo žinią. Jo gyvenimo triūsas ir nuosirdus darbas sulauktų apvainikavimo. Telefonu paslaptingas balsas pareikalauja milžiniškos sumos, arba jo pagrobtas vaikas žus. Po neilgo dvejojimo besiruošiant išmokėti reikalaujamą sumą, pasirodo vaikas. Nusikaltėlis per klaidą pagrobė šoferio sūnų, bet reikalauja tos pačios sumos. Išmokėjus reikalaujamus pinigus, griūtų visa pramonininko ateitis ir prekybinis pasisekimas. Ar aukoti visa tai dėl svetimo vaiko? Tikrai gili kova Gondo sąžinėje tarp artimo meilės ir medžiaginių ateities perspektyvų baigiasi dvasios pergale. Vaikas atgaunamas ir policija perima nusikaltėlio ieškojimą. Nors žiūrovai daug anksčiau už policiją sužino, kas yra atsakomingas už Gondo žlugimą, vis dėlto įtampa neatsileidžia iki paties filmo galo.

Iš pradžių veiksmui neišeinant iš turtuolio vilos dviejų kambarių, lyg ir kyla klausimas, argi toks gabus režisiorius kaip Kurosawa apsiribos vien vidaus scenarijais. Tačiau daugiau negu pusė filmo vyksta judrioje Yokohama didmiesčio gatvėse, priemiesčio lūšnose bei vaizdžiose apylinkėse. Nusikaltėlio ieškojimas, o susekus, vėliau jo gaudymas, išdirbtas iki mažiausių smulkmenų.

Toshiro Mifune, taip dažnai vaidinęs Kurosawa filmuose samurai herojų, ar tik ne pirmą kartą pasirodo filme civiliniuose rūbuose. Nors šiame filme jam suteikta labai nedaug progų pareikšti savo išorinį veiksmą, tačiau tikrai įtikinančiai pajėgia perteikti

vidinius pergyvenimus sunkaus apsisprendimo atvejuje.

Baigiamoje scenoje išryškėja ir pagrobimo tikslas. Ne pinigų troškimas pastūmėjo ligoninės praktikantą prie šio nusikaltimo, o vien neapykanta prieš turtuolį pramonininką. Iš savo menkos lūšnos žvelgdamas į ištaigingą Gondo vilą, jaunasis daktaras tragiškai pergyveno aukštos ir žemos klasių skirtumą, turtuolio neapykantą pasidarydamas savo gyvenimo prasme.

Arti pustrėčios valandos besitęsiantis nespalvotas filmas pajėgs sudominti tiek subrendusi jaunimą, tiek ir suaugusius.

KNIFE IN THE WATER

1963 m. pirmame Niujorko Filmų Festivalyje Lenkiją atstovavo Roman Polanski surežisuotas filmas "Knife in the Water". Tai jo pats pirmasis filmas režisoriaus karjeroje. Asmenišką šurkštumą, besistengiant iškelti savo egoizmą, o taip pat aukštesnės ir žemesnės klasių niūri kova bandoma apipavidalinti šiame melodramatiniame kūrinį.

Ankstytą sekmadienio rytą šurkštus vyriškis su daug jaunesne žmona skubiai vairuoja tuščiu laukų keliu. Staugiai juos sustabdo prašas pavėžinti studentas. Automobilio savininkas dėl jaunuolio akiplēiškos drašos pasidaro dar šurkštesnis, tačiau pasiūlo jaunuoliui dalyvauti visos paros plaukyme po ežerą. Šių trijų asmenų nuobodi kelionė vienastiebiu laivu ir užpildo visą filmo turinį. Tarp abiejų vyriškių vystosi nuolatine kova žvilgsniais ir žodžiais. Vyresnysis, rašas laikraščiams, išdidžiai giriasi savo automobiliu, butu Varšuvoje, laivu,

stengiasi parodyti savo pranašumą mokėjime valdyti bures. Jaunuolis tesugeba pasigirti vien savo peilio mikliu žaidimu. Dėl to peilio įtampa pasiekia savo kulminacinio taško. Vyresniajam jį imetus į vandenį, abu apsistumdo ir studentas atsiduria vandeny. Jam nepakylant į paviršų, žmona ragina vyrą šokti jo gelbėti, nes anksčiau studentas buvo pasisakęs, jog nemoka plaukti. Vyrui besistengiant surasti neva skęstantį ar nuskendusį studentą, šis išlenda iš savo slėptuvės ir reiškia savo pretenzijas nesipriešinančiai žurnalisto žmonai. Palikusi jaunuolį pakelės krante, žmona sugrįžta prieplaukon, kur jau atplaukęs ir studento ieškojęs žurnalistas. Grįžtant jis planuoja pranešti apie skenduolį policijai, bet žmona prisipažista apie visą įvykių eigą. Pažeistas savo egoizme ir nenorėdamas iškėti žmonai, žurnalistas taip ir lieka kelių sankryžoje, neapsisprendęs, kuria kryptimi sukti — į policiją ar į namus.

Lygiai neapsisprendžia ir filmo režisiorius — kuris iš jo veikėjų lieka nugalėtoju — ar viską jau atsiekęs, ar dar tebesiekias? Visame filme pasirodant tik tiems trimis veikėjams lėtai plaukiančiame laive, visa įvykių eiga slenka nepakėniamai lėtai ir ištesčiai. Prie neįtikinamumo prisideda ir ta aplinkybė, jog niekur ežero plotuose nesimato jokio kito plaukiojančio laivo.

Nors nespalvota fotografija pateikia keletą puikių vaizdų, bet tai tik sustiprina bendrą išpūdį, jog pats filmas atrodo lyg grubus paveikslas brangiuose rėmuose. Tiek dėl niūrių idėjų, tiek dėl jų pristatymo būdo filmas nepatirtinas jokiai žiūrovų kategorijai.

Nuotrauka S. Dabkaus

LILIJĄ ŠUKYTĖ yra baigusi muzikos konservatorijos pianino ir dainavimo klases **solo performer** laipsniu; dainavusi

kanadiečių ir lietuvių koncertuose; įvairiuose muzikos festivaliuose gavusi visą eilę pasižymėjimų ir medaliu. 1962 m. laimėjusi vieną iš keturių visai Kanadai skirtų Royal Society of Canada stipendijų, po Artist Diploma studijų Toronto Muzikos Fakultete važiuos į Vokietiją toliau gilinti dainavimo studijas.

Jau dabar daug atsiekusi, o ateityje dar daugiau žadanti jauna solistė "Laiškų Lietuviams" metinėje šventėje, akompanuojant Manigirdui Motekaičiui, išpildys įvairią rečitalio programą, susidedančią iš lietuvių bei kitų tautų kompozitorių — K. V. Banaičio, S. Gailevičiaus, Vl. Jakubėno, St. Šimkaus, J. Tallat-Kelpšos, Gluck, R. Schumann, R. Strauss, G. Verdi ir Villa-Labos — kūrinų.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" METINIS PARENGIMAS

Šių metų "Laiškų Lietuviams" metinis parengimas įvyks kovo mėn. 15 d., 7 val. vakaro, Čikagoje Jaunimo Centre. Programoje: "Laiškų Lietuviams" konkurso premijų įteikimas; solistės Lilijos Šukytės rečitalis, akompanuojant Manigirdui Motekaičiui; po koncerto — vakarienė.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

AIDAI. Mėnesinis kultūros žurnalas. Lapkritys. Redaguoja A. Vaičiulaitis. Leidžia Tėvai Pranciškonai. Turinyje brandus A. Liulevičiaus straipsnis "Antrasis Vatikano Susirinkimas ir Bažnyčios atsinaujinimas, F. Jucevičiaus "Būties Sklanda ir antikinės filosofijos samprata", dr. J. Griniaus "Lietuviai studentai dabartinėj Lietuvos literatūroj" ir kt. Iliustruotas dail. A. Galdiko kūrinių nuotraukomis.

MŪSŲ VYTIS. Dvimėnesinis skautiškos minties žurnalas. 1963 rugsėjis-spalis. Leidžia Akademinis Skautų Sąjūdis. Redaguoja Vytautas Germanas. Žurnalas švenčia savo 15 metų sukaktį.

LIETUVIŲ DIENOS. Iliustruotas mėnesinis žurnalas. 1963 m. gruodis. Vyriausiasis redaktorius — B. Brazdžionis. Leidėjas — A. Skirius. Plačiau paminimos VLIKO ir poeto kan. M. Vaitkaus sukaktys.

ŽVAIGŽDĖ. Jėzaus Širdies Pasiuntinys. Mėnesinis Tėvų Jėzuitų leidžiamas laikraštis. Redaguoja Algimantas Kezys, S. J. 1964 m. sausio mėn. numeris — padidėjęs ir gausiau iliustruotas. Ilgokas Tėv. J. Kubiliaus, S. J., aprašymas apie Montrealio Aušros Vartų parapijos steigimą.

ATEITIS. Lietuvių Katalikiškojo Jaunimo žurnalas. Leidžia Moksleivių Ateitininkų Sąjunga. Gruodis. Ši numerį redagavo P. Kaufmanas.

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME

Visiems "Laiškų Lietuviams" leidimą auka parėmusiems nuoširdžiai dėkojame.

5 dol. aukoją J. Narukynas ir V. Rygertas (abu Chicago).

4 dol. aukoją T. Jenings (Berlin, Conn.) ir K. Paukštys (Chicago).

3 dol. aukoją E. Jurgaitis (Clarendon, Ill.), A. O. Jaugelis (Montreal) ir Vyt. Mažeika (Chicago).

2 dol. aukoją P. Marcinkienė, E. Leparkas, E. Tamošiūnienė, J. Petrauskas, M. Sirutytė, B. Gurėnas, B. Martinaitienė, A. Laužikienė, M. Morkūnas, A. Kačinskas, K. Eigilienė, A. Urbonas, J. Jagėla, A. Paulavičius, E. Eidėnas, E. Ringus, J. V. Bubnys, A. Želvys, M. Norville, J. Kregždė, St. Žilevičius, S. Šukelis, J. Grybinas, V. Kiburis, A. Valavičius, J. E. Susmaras, B. Eringis, A. Sturbaitė, L. Stasiūnienė, Z. Rumša, J. Vaičekonis, L. Kupcikevičius, V. Blažaitis, A. Sirutis, E. Velžienė, L. Viliūnienė, A. Kazlauskas, B. Mačianskas, S. Juškus, A. Čepėnas, J. Degutis, (visi Chicago). J. Vadopalas, S. Balutis, B. Viskanta, A. Vasiliauskas (visi Cicero, Ill.). M. Stankaitis (Rockford), V. Krznor (Downers Grove), J. Brazaitis (Brooklyn), J. Grinius (Wetersfield), L. Oksas (Los Angeles), P. Petratis (Cleveland), dr. E. Mekys (Brooklyn), L. Senutienė (Brockton), A. Vasonis (Somonauk), P. Mikalauskas (Omaha), A. Pareigis (Holine), V. Rajeckas (Maspeth), P. Kaminskas (Joliet), E. Anužis (Detroit), J. Rumbutis (Columbus), V. Mažeika (Aurora), J. Rumšas (Detroit), A. Rudienė (Pacific Grove), E. Kutkienė (Detroit) ir B. Ginčas (Hammond).

LAISKAI
LIETUVIAMS

2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636